

**DETECCIÓ I RECUPERACIÓ DE RISCOS NATURALS A
TRAVÉS DE LES FONTS DOCUMENTALS ANDORRANES**

AJUT DE RECERCA HISTÒRICA CEBRIÀ BARAUT, 2008-2009

JOAN LLUÍS AYALA DÍAZ

MEMÒRIA

-Andorra al llarg de la història i a causa de la seva ubicació geogràfica ha patit nombrosos episodis adversos produïts per fenòmens naturals. No obstant, la historiografia andorrana fins l'actualitat tan sols havia detectat i/o analitzat algun cas aïllat de manera puntual. Per aquesta raó, la dificultat a l'hora d'encetar aquest treball era doble: D'una banda la manca d'informació general sobre aquests fenòmens a Andorra i de l'altra, el fet de ser una temàtica pionera i poc estudiada a nivell global produïa que dita manca de referents fes que s'hagués de cercar fonts que poguessin tenir informació relativa a fenòmens naturals. Si bé d'entrada algunes fonts ja es tenien en compte; algunes vegades per intuïció, d'altres per casualitat, etc...feia que anés incorporant noves fonts de recerca. Una de les dificultats més grans que he trobat en dita recerca és a l'hora de tancar les fonts dins el camp de treball. Si d'entrada pot semblar que les fonts es troben en àmbits tancats i accessibles, canvia quan s'obre a mes àmbits. S'ha de tenir en compte que els riscos naturals han influït profundament en la societat i és aquí quan podem trobar informació en l'àmbit social, religiós i fins i tot polític. A mode d'exemple, a Andorra he detectat casos on aquests riscos han produït l'endarreriment en fets polítics a causa de grans nevades. S'ha de tenir en compte el vessant humà del risc, és a dir, a banda de la caracterització numèrica d'un fet i el seu procés, moltes vegades el risc comporta processos que van molt més enllà. Dits processos que he considerat molt interessats, els he detallat en la mesura que m'ha estat possible. Aquest processos abasten molts àmbits i per exemple he constatat com una destrossa d'arbres per una allau o vent, es pot convertir en un serial administratiu de subastes amb la conseqüent burocratització del procés. Un fenomen que també m'he trobat en la recerca és el de la desforestació antròpica. En principi, dit fenomen no entrava dins els riscos naturals pròpiament dits, però al trobar informació de tals abusives i ordinacions per a tal fenomen, que de fet contribueixen a l'agreujament d'alguns fenòmens naturals, els he tingut en consideració i n'he referenciat bona part. Tanmateix he transcrit bona part de les referències, fet que m'ha representat esmerçar un plus de temps a l'hora de referenciar cada episodi. A continuació detallaré les fonts utilitzades i les característiques de la recerca.

RECERCA BIBLIOGRÀFICA

La **recerca bibliogràfica** l'he centralitzada bàsicament a la Biblioteca Nacional, que és on tenen la major part de publicacions sobre Andorra. Hi ha una sèrie de temàtiques que he prioritzat, que són les següents:

-Butlletins excursionistes:

En dits butlletins he trobat referències molt interessants. De gran vàlua han estat els Butlletins del Centre Excursionista de Catalunya. Amb les narracions dels autors he pogut obtenir informació molt diversa com poden ser congestes de neu en diferents èpoques de l'any, desforestacions, nevades, pluges en època no habitual, descripcions paisatgístiques, etc...No obstant, en diverses descripcions s'hauria de tenir en compte que es produeixen dins una mentalitat del romanticisme i podria ser que algunes situacions fossin "adornades" en excés. A mode d'exemple he trobat alguns relats on s'atribuïen a les capelles que es troben al costat dels camins amb una finalitat d'orientació en casos de nevades.

-Llibres sobre religió:

He obert una mica la recerca en els aspectes religiosos. Per exemple molts goigs de lloança fan referència a fenòmens naturals. També moltes de les tradicions orals sobre el descobriment de verges fan referència a factors naturals. S'ha de tenir en compte que el "mal temps" o els fets catastròfics s'atribuïen moltes vegades a un "càstig diví".

-Llibres sobre llegendes.

-Llibres sobre toponímia i etimologia:

He referenciat la toponímia i etimologia que pogués estar relacionada amb riscos naturals. Bàsicament he utilitzat els llibres de Joan Coromines i el del Manuel Anglada.

Es tracta d'un material de caràcter instrumental, però molt necessari per a una correcta localització dels fenòmens o processos objectes d'estudi.

-Descripcions de viatges:

De temàtica semblant als butlletins excursionistes, les descripcions de viatges ens poden aportar informació molt interessant. Podríem destacar alguns viatges importants per Andorra com varen ser el del Francisco de Zamora o el de mossèn Cinto Verdaguer, on dins del seu relat podem extreure certes dades.

-Viatges de naturalistes:

Tot i que he trobat alguna dada, en comparació al butlletins excursionistes o descripcions de viatges, la informació respecte a fenòmens naturals és més escassa.

-Descripcions geogràfiques i geològiques.

-Diplomataris d'Andorra: No he trobat informació rellevant.

-Els riscos naturals a Andorra : Recull de premsa període 1975-1999 - Andorra : Institut d'Estudis Andorrans. Centre de Recerca en Ciències de la Terra.

-Altres publicacions: He anat utilitzant publicacions varies que m'han ajudat a cercar certes dades. Per exemple podria citar el llibre Llibre de les hordenacions del quart de Ordino : comensat a 14 de juny 1633 - Ordino : Quart.ISBN/ISSN: 978-99920-1-646

ENTREVISTES:

Durant la durada del treball he mantingut contactes amb diverses persones i centres que m'han ajudat en l'orientació del treball. Vaig parlar amb el Sr. Olivier Codina, ja que va fer un treball important sobre les fargues andorranes, però em va comentar que amb la documentació que ha treballat no li consta d'haver trobat informació sobre riscos.

He mantingut contacte amb el personal de l'Arxiu Nacional.

Durant el treball he mantingut col·laboració amb el CENMA.

He mantingut converses amb diversos historiadors: Jordi Guillaumet, Pere Caveró, Elisenda Vives...

Durant el treball també he mantingut contacte i reunions periòdiques de coordinació amb l'avalador del projecte Mariano Barriendos (Universitat de Barcelona).

RECERCA ALS ARXIUS

-La **recerca als arxius** l'he centralitzada bàsicament a l'Arxiu Nacional que és on estan la majoria de fonts principals sobre Andorra i sobre les quals es basa el tema de recerca. També he anat de manera puntual a l'Arxiu Diocesà de la Seu d'Urgell.

Una de les dificultats del treball ha estat el fet de que l'àmbit temporal de la recerca era molt ampli. El fet que la cronologia abastés des del segle XV fins l'actualitat feia molt feixuga i complexa la recerca. Feixuga en el sentit que era necessari treballar sobre les actes de les diferents administracions que a priori ja eren unes de les fonts primàries de la recerca. Complexa per la multiplicitat de contextos històrics on la recerca es desenvoluparia. Òbviament això representa una gran inversió de temps, ja que la lectura ben feta de les actes en un període tan gran, amb les diferents cal·ligrafies, que en molts casos ni tan sols s'ajusta a un tipus de lletra convencional per l'època, sino que podia ser la lletra de persones que escrivien de la manera que podien, aplicant grafies d'òida a l'escriptura. Vull remarcar que aquesta revisió de les actes amb dit espai cronològic representa una gran inversió de temps. Una altra dificultat a l'hora de llegir les actes és el fet d'interpretar-les al moment de la seva lectura per a poder extreure les informacions correctament. Per exemple, m'he trobat en diverses ocasions subhastes de "pins girats" on no

s'especificava la causa. Posteriorment, vaig esbrinar que la causa en moltes ocasions estava relacionada amb alguna allau o pel vent. També seria important remarcar el fet que algun risc detallat en alguna administració, moltes vegades no és detallat en una altra. La recerca d'actes d'època contemporània l'he prioritzat fins la dècada dels anys 80 del segle XX. Això és degut a que hi ha un recull de premsa del riscos naturals realitzat per la Natàlia Gallego (1975-1999).

A continuació, detallo els arxius emprats en la lectura de les actes:

-Arxiu de les Set Claus.

-Arxiu Comunal de Canillo.

-Arxiu Comunal d'Encamp:

Revisió des de l'any 1937, ja que precisament en aquell any un aiguat es va endur dit arxiu.

-Arxiu Comunal d'Ordino.

-Quart d'Ordino:

Llibre de les hordenacions del quart de Ordino : comensat a 14 de juny 1633.

ISBN/ISSN: 978-99920-1-646.

-Arxiu Comunal de la Massana.

-Arxiu Comú d'Andorra.

-Arxiu Comunal de Sant Julià de Lòria.

-Josep Ferrer i Altimira: 1987, *Aproximació a la història d'Escaldes Engordany*, Comú d'Escaldes-Engordany, ISBN:99913-18-01-1

-Llibre d'actes i de comptes del Quart d'Arinsal.

-Arxiu del Quart de la Cortinada

-Arxius de quarts on hi havia actes.

-Llibre de Resolucions del Consell de les Valls d'Andorra: No ha resultat una font d'informació gaire rica, ja que encara que fa moltes referències a ordinacions per "adobar camins" i similars, normalment no especifica la causa.

-Arxiu Diocesà de La Seu d'Urgell. Revisió de les Actes Capitulars de de La Seu d'Urgell des del 30 de setembre de 1800. Reg:964 (1795-1810).

En un principi pensava que era una font primària d'investigació la revisió de les actes capitulars i les visites pastorals. Tot i que vaig trobar alguna referència vaig voler prioritzar sobre altre fonts, ja que la inversió de temps que em podia repercutir la revisió no seria profitosa respecte a d'altre fonts. També vaig consultar amb alguns historiadors que tenien coneixement sobre el tema com per exemple la Sra. Elisenda Vives i que em van dir que no tenien presents episodis de riscos.

-Arxiu Secretaria Consell General

-Fons Notarials: Tan sols he revisat les sentències de visura, ja que la revisió notarial no era viable a nivell de calendari i per la càrrega de treball que representava la seva consulta.

-Arxius Parroquials: He revisat diversa correspondència i documents solts susceptibles de tenir relació amb riscos naturals. Vaig encetar la recerca de visites pastorals, però pel que estava veient i comentaris d'algun colega vaig desistir de continuar la revisió sistemàtica. També vaig revisar algunes **actes dedefunció**, però en la major part dels casos o no posava la causa de la mort o ho atribuïa a mort natural. Per aquesta manca de resultats i viabilitat de calendari vaig desistir de la seva revisió.

-Arxius familiars: He revisat la documentació dels fons familiars que estan a l'Arxiu Nacional, que poguessin tenir relació amb els riscos (sentències de visura, correspondència, etc...). També algun arxiu conté reculls de premsa interessant com és el cas del "Fons Xavier d'Areny Plandolit"

A banda de les actes he treballat sobre diversa documentació susceptible de poder contenir informació sobre riscos. Dita documentació l'he seleccionada, prioritzant algunes matèries que podien ser sensibles de contenir informació. A banda de les administracions he buscat informació sobre dites matèries en els fons familiars dipositats a l'arxiu i els **fons estrangers** dels quals posseeix informació l'Arxiu Nacional. La documenció bàsicament emprada és la següent:

_Vies de comunicació, carreteres, construcció, obres, murs de contenció...:

Per exemple he trobat casos on la construcció d'un pont estava relacionada amb la destrucció anterior per algun aiguat.

_Correspondència (carta, fax, etc.): Per exemple comunicacions del veguer amb el Consell a causa de la neu.

_Sentències de visura: Aquesta matèria que d'entrada no era material sensible, a causa d'haver trobat un fenomen i seguint la intuïció la vaig considerar una font d'estudi. Ha estat una font important, ja que dites visures(sentències judicials) contienien informació sobre enfrontaments entre particulars per les modificacions a les propietats a causa d'aiguats. He revisat les sentències de visura classificades de les diverses administracions.

_Súplices, decrets, queixes, bestiar, serveis públics.

També he utilitzat el programa de consulta de l'Arxiu Nacional, introduint el nom de paraules que poguessin tenir relació amb algun risc.

CONCLUSIONS

-El fet d'estar davant un camp pioner a Andorra feia que hi hagués una important component d' incertesa sobre els resultats. Dit neguit es va anant difuminant a mesura que anava trobant informació en diferents àmbits. Penso que s'ha extret un material valuós tant des del punt de vista científic com humà. Dites referències ajudaran els científics a avaluar els fenòmens i també es podrà estudiar l'afectació material i humana que aquests han produït a Andorra. El fet de saber dates concretes sobre riscos, amb les seves conseqüents connotacions, constitueixen un punt de partida per aquell qui vulgui aprofundir en la matèria. Crec que d'una banda s'aconsegueix uns dels objectius del treball que és facilitar al CENMA amb els seus respectius col·laboradors, una sèrie de dades que els serviran per a per a l'anàlisi dels riscos naturals. No obstant, durant el treball he considerat que és un camp que no el podem limitar a una sèrie de dades numèriques analitzades tan sols des del punt de vista científic. Darrera de tot risc natural existeixen una sèrie de condicionants socials, humans, polítics, culturals, religiosos i jurídics, dels quals penso en la necessitat de la seva anàlisi i possible difusió. Crec que hi ha un material valuós per als científics i un altre que pot servir per a la divulgació històrica i la conscienciació de que les societats estan subjectes al seu entorn, fet que queda reflectit des de molts àmbits. D'una banda s'aconsegueix saber dades inèdites sobre riscos i de l'altra, aquesta recerca pot servir de punt de partida per a possibles treballs futurs. Així un mateix esforç a les fonts documentals i una mateixa despesa de finançament de l'activitat genera dues vies d'aprofitament per al país. Vull incidir finalment en que per la complexitat del treball i el seu caràcter innovador o inèdit, he intentat abastar la màxima quantitat possible d'unitats d'informació o referències, fet que ha motivat que no pogués fer una anàlisi detallada de cadascuna. Sens dubte, la recerca des d'ara oberta pot portar en un futur a treballs d'aprofundiment en l'anàlisi de les fonts documentals, un patrimoni cultural que tot just ha començat a oferir les seves possibilitats.

Andorra la Vella, 15 de desembre del 2010

Joan Lluís Ayala

REFERÈNCIES

1

Fenomen: Crescudada del riu

Lloc: Canillo

Cronologia: Document signat a Canillo el 24-10-1940

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

ACC 841x 7.2.3 Murs de contenció. Segle XX 1940-1967

Procés natural: Crescudada del riu

Impactes antròpics: Preocupació dels veïns, que veuen perillar les seves cases.

Descripció:

-Carta d'uns veïns de Canillo adreçada al Molt Honorable Consell de Comú de la Parròquia de Canillo.

Fan una demanda a causa del nivell del riu Valira, en la qual demanen al comú autorització per a la realització d'un mur de salvament al cap del Prat de Bonavida, anomenat prat de l'Areny, per a salvaguardar les seves cases.

Nota: Possible temor i percepció psicològica a causa dels aiguats de 1937. 1 doc. escanejat.

Document transcrit.

2

Fenomen: Pedregada

Lloc: Canillo

Cronologia: Carta signada el 14 de març de 1917

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

ACC 564 1.4 Correspondència. 1a Meitat segle XX

Impactes antròpics: Mala collita a causa de la pedregada, amb la corresponent conseqüència econòmica.

Descripció:

-Carta d'un veí al cònsol de la parròquia, Sr. Jaume Casal, en què li explica que no s'han pogut fer uns pagaments per la mala collita a causa d'una pedregada.

Nota: Coincideix amb un aiguat documentat a una zona del Pirineu Català en la mateixa data (Llibre sobre el tema a l'Arxiu Nacional). 1 doc. escanejat. Document transcrit.

3

Fenomen: Tronada/Pluja

Lloc: Canillo

Cronologia: Referència al juliol de 1924. Carta signada el 8 de març de 1925

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

ACC 2299 . 7.5 Vies de comunicació. Segle XX

Procés natural: Probablement hi va haver una forta tempesta que va fer que pugés el nivell del riu de forma considerable.

Impactes antròpics: Destrucció d'un pont i part d'un camí.

Descripció:

Carta adreçada a l'Honorable Consell de la parròquia de Canillo, signada per Josep Babot, Andreu Riba, Jaume Casal, Josep Merger, Pere Farré. En dita carta s'explica que el juliol passat (suposadament l'any 1924) una forta tronada s'emportà un pont i part del camí ...**que ba la partida de la Torra**. Es demana al comú que es faci càrrec d'arreglar el camí i als veïns d'arreglar el pont.

Nota: 2 documents escanejats . Documents transcrits

4

Fenomen: Aiguat

Lloc: Andorra la Vella

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

ACA Actes del Comú d'Andorra la Vella 1913-1962

Impactes antròpics: Destrucció de camins, ponts i construccions.

Descripció:

Aiguat de gran envergadura que va afectar tot el Principat d'Andorra

Acta del 4 de novembre de 1937:

-Es parla a Comú d'un acord per a la creació d'una comissió per a verificar els danys ocasionats per la darrera inundació.

Acta del 25 de novembre de 1937:

-Es parla dels veïns d'Andorra afectats per les aigües.

Acta del 3 de desembre de 1937:

-Parla d'una demanda del quart d'Andorra a causa de la desaparició d'un pont a causa de les aigües.

Acta del 3 de març de 1938:

Acord per a quant sigui possible arreglar els desperfectes del camí de la muntanya i el pont a causa de les aigües.

Acta del 10 de març de 1938:

-Es parla dels aiguats i fa referència al mal estat del camí de l'Obac i de la possibilitat d'obligar els veïns al seu arreglament. Tanmateix es parla de la creació d'una comissió per a inspeccionar el camí de l'Obac i la partida de l'Aigüeta.

Nota: 6 documents escanejats. **Dit aiguat va ésser catastròfic i està documentat arreu del Principat** ACA 5190, 339. Súplica del veïns al Comú d'Andorra per arreglar la Palanca de Sta. Coloma. Datada el 12 de febrer de 1938.(2 docs. escanejats)

ACA 5122, 340. Pressupost de mur de contenció. 28 de novembre de 1937. (2 docs.escanejats)

ACA 5123, 311. Murs de contenció. Plec de condicions per la construcció del mur. Datada a Andorra la Vella el 27 de febrer de 1938(2 docs.escanejats)

ACA 5121, 904. Murs de contenció. 27 de novembre de 1937. Plec de condicions.(2 docs. escanejats) ACA5192

-Carta d'Anton Segalàs, veí d'Escaldes, adreçada al Comú d'Andorra per efectuar l'arreglament del Camí de l'Aigüeta fins el Pont d'Andorra per 650PTA. Datada a Escaldes el 12 de novembre de 1937.

Nota: Aiguat 1937???

Tanmateix al mateix document hi ha la conformitat del Comú.

ACA5193

-Nota dels comissionats Pere Calvet i (no llegible), encarregats com a membres del Comú d'Andorra per fer arreglar els desperfectes ocasionats per les inundacions al Camí de l'Aigüeta fins el Pont d'Andorra sol·licitats per a veure si s'estava conforme en el treball efectuat.

Datat a Escaldes el 2 d'octubre de 1938

ACA 1368

Súplica d'un veí d'Escaldes en referència a un prat malmès pels aiguats de 1937.

Datat a Escaldes el 23 de febrer de 1938. (2 docs. escanejats)

ACA 1315

Sol·licitud d'un veí d'Escaldes al Comú d'Andorra que parla del mal estat de la seva propietat deguda a l'aiguat de l'any 1937.

Datat a Engordany el 4 de gener de 1938. (1 doc.escanejat)

5

Fenomen: Sequera

Lloc: Parròquia d'Andorra la Vella

Cronologia: Acta del 3 de setembre de 1942.

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

ACA Actes del Comú d'Andorra la Vella 1913-1962

Procés natural: Possible sequera i falta de pluja durant un estiu, que provocà manca de pastures.

Impactes antròpics: Manca de pastures a la parròquia d'Andorra la Vella que va ocasionar molèsties i problemes sobre pasturatges.

Descripció:

-Es fa referència a la falta d'herbatge a les pastures comunals a causa de la sequera de l'*anyada*. Es parla dels conflictes que es van crear per dita situació. En l'acta es diu que hi ha escassetat de pastures "**degut a les sequies de l, anyada**".

Nota: 1 doc. escanejat. Document transcrit.

6

Fenomen: Incendi

Lloc: Prop d'Ertz(La Massana)

Cronologia: Carta datada l'1 de maig de 1949. En referència a un incendi del 13 d'abril de 1949.

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

ACM núm. 309

Procés natural: Propagació del foc de la forma següent: "*Des la Canal del Prat de la Por enllà, passant pel collet de les (?ajobernes), arribant fins a la canal de l'Aubaga de la Ossa i fins a la pui de la (?ata), o sigui fins a la Serra*"

Impactes antròpics: Crema de pinassa. Investigació judicial.

Descripció:

-Carta dels Cònsols de la Massana Josep Areny i Josep Montané adreçada al batlle francès. Expliquen que el 13 d'abril hi hagué un incendi dins boscos comunals i pensant que és a causa d'algué que ha cremat matolls, demanen una investigació. Datada a Andorra la Vella, l'1 de maig de 1949.

Nota: 2 docs.escanejats

7

Fenomen: Aiguat

Lloc: Principat d'Andorra

Cronologia: Resolució del Consell General del 14 de febrer de 1773, en relació als aiguats de setembre de 1772.

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

ASC núm. 4270

Procés natural: Parla d'una gran inundació en la qual es varen produir modificacions en els cursos dels rius.

Impactes antròpics: Destrosses de propietat de particulars, grans danys als comuns...Possibles destrosses a ponts, encara que no s'especifica.

Descripció: Resolució del Consell General relativa a l'avaluació dels danys ocasionats pels aiguats del setembre de 1772

Nota:Aiguat de gran magnitud.Probablement tant o més important que els dels anys 1937 i 1982.**Més referències sobre dit aiguat a la respectiva carpeta gràfica.**

8

Fenomen: Crescudada del riu

Lloc: Encamp

Cronologia: Carta datada el 3 de novembre de 1826

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

APE (Arxiu Parroquial d'Encamp) núm.635. 3.2.1.1

Procés natural: Crescudada considerable del riu Valira.

Impactes antròpics: Es vol evitar amb la construcció del mur que la pujada d'aigua pugui afectar a camps.

Descripció:

- Carta de Felip Exeas a Agustí Paradís, en la qual explica que si lo vol fer partícep del pagament de obres per a evitar la crescudada del riu.

Nota: 2 documents escanejats. Documents transcrits.

9

Fenomen: Nevada

Lloc: Tolosa

Data: 4 de març de 1889

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

ASC 2849

Impactes antròpics: Dificultat per a poder acudir al Consell General a causa de la neu.

Descripció: Carta del Sr. Escande-Voltan al síndic, on s'excusa per no haver pogut assistir al Consell, a causa d'estar tancats els ports per la neu.

Nota: 2 documents escanejats. Documents transcrits.

10

Fenomen: Neu

Lloc: Port d'Envalira

Cronologia: Un document del 03-06-1897 i l'altre del 16 de juny de 1897

Impactes antròpics: DADES

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

ASC 3376/ASC 3549

Descripció:

1897/06/03 -, Prades

Descripció:Telegrama del veguer francès al síndic on demana si el terreny del port d'Envalira és lliure de neu per començar l'estudi de la carretera.

Codi fons: ASC 3376

1897/06/16-, S.I

Descripció: Esborrany d'un telegrama del síndic general al Sr. Romeu, veguer francès, on comunica que quan desaparegui la neu es podran començar els treballs de la carretera.

Codi fons: ASC 3549

Nota: 2 documents escanejats. Docs.transcrits.

11

Fenomen: Nevada

Lloc: s.l.

Cronologia: Telegrama datat el 23 de març de 1882.

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

ADA,1Z36 núm. 22

Impactes antropològics: El veguer va haver d'agafar la ruta de Puigcerdà per arribar a Andorra.

Descripció: Telegrama del prefecte de l'Ariège al ministre de l'Interior, el veguer no va poder arribar a Andorra a causa de la neu.

Nota: 1 doc. escanejat

12

Fenomen: Neu

Lloc: Encamp

Cronologia: 4 de març de 1833

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

ADA,1Z51 núm. 1

Impactes antropològics: Fa referència a que no pot anar a pagar una contribució (¿quèstia?) a causa de la neu.

Descripció: Carta del síndic Josep Picart al prefecte de l'Ariège. Li anuncia que el visitarà així que marxi la neu del Port d'Envalira.

Nota: Document escanejat.

13

Fenomen: Aiguat

Lloc: Sant Julià de Lòria

Cronologia: Carta original datada el 21-07-1856

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

ACSJ846

Impactes antropològics: Destrossa de camí. El document parla d'arreglar el camí ral que va d'Arcavell a Sant Julià. Tanmateix parla de la destrossa del camí ral davant d'Aixovall. Parla de pèrdua d'horts i de bens particulars, possiblement immobles. La sentència parla de les amplades que han de quedar a l'hora de les reparacions, **segons la sentència i segons la llei de la Vall de 1773**.

Descripció:

-Còpia amb data 2 de setembre de 1857 de la declaració feta pels membres del Consell General Jaume Font, Antoni Rossell, Antoni Riva, Josep Perich, Joan Pla i Julià Ribes, sobre els danys causats per l'aiguat a la parròquia de St. Julià de Lòria

Nota: 3 documents escanejats . Possible relació entre la llei de la Vall de 1773 i els aiguats de 1772. Documents transcrits

14

Fenomen: Crescoda del riu

Lloc: Riu d'Òs de Civís (Aixovall)

Cronologia: s.d,s.l.

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

ACSJ 315

Impactes antropològics: Esteve Canturri diu que el corrent del riu li ha destruït part de les peixeres que tenia allí instal·lades.

Descripció: Súplica d'Esteve Canturri, veí d'Aixovall, adreçada al Comú de Sant Julià de Lòria, on demana permís per tallar fusta en el vedat d'Aixovall i poder reconstruir les peixeres que l'aigua del riu d'Aós li ha destruït

Nota: 1 doc. escanejat. Document transcrit.

15

Fenomen: Crescoda de riu /Aiguat

Lloc: Santa Coloma

Cronologia: Document signat el 20 de març de 1908.

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

AACA 5189

Impactes antropològics: Destrucció de la palanca de Santa Coloma i en la qual es diu que ha estat reparada pels veïns i demanen al comú "**els vuit duros**" que sempre ha satisfet quan s'ha tingut que fer aquest tipus de reparació. Tanmateix demanen i expliquen que cada vegada que creix el Valira es fa intransitable el camí que des de la palanca condueix a Santa Coloma i demanen manobres.

Descripció:

Súplica de Josep Pujol i Lluís Riba, en representació dels veïns de Sta Coloma, adreçada al Comú

d'Andorra, on demanen un ajut econòmic per a la reconstrucció de la palanca de Santa Coloma que es fa malbé cada vegada que creix el riu Valira.

Trobat al microfilm amb el núm. 1685. 2 documents escanejats.(Transcrits)

16

Fenomen: Crescuda del riu

Lloc: Santa Coloma

Cronologia: 9 de febrer de 1966

Ubicació de les fonts:Arxiu Nacional

AACA 5191

Impactes antròpics: S'informa que la palanca de Santa Coloma no ofereix cap tipus de garanties i al mateix temps suggereixen de fer un pont.

Descripció: Súplica d'un grup de veïns de Santa Coloma adreçada al Comú d'Andorra, on demanen que es repari la palanca que es troba sobre el riu Valira i fan unes suggerències.

Nota:Trobat al microfilm amb el número 1542 i 1543. (2 docs. escanejats). Observeu que és la mateixa demanda que a l'any 1908, en el mateix indret.

17

Fenomen: Nevada

Lloc: Principat d'Andorra. Sense concretar.

Cronologia:8 de setembre de 1883

Ubicació de les fonts:Biblioteca Nacional

Les ascensions de Verdaguer al Pirineu. Autor: Bernat Gasull i Roig. Editorial: Cossetània EdicionsISBN:978-84-9791-316-4

Impactes antròpics:Mossèn Cinto avançà la seva marxa d'Andorra, a causa de la nevada produïda probablement el 7 de setembre de 1883.

Descripció:

Les ascensions de Verdaguer al Pirineu.Autor: Bernat Gasull i Roig. Editorial: Cossetània EdicionsISBN:978-84-9791-316-4

Restant sol i que probablement degut a que el 7 de setembre de 1883 i hagué una nevada a Andorra que l'obligà a marxar abans d'hora.pàg.85

Del Canigó a l'Aneto.Autor: Jacint Verdaguer. Edició comentada i il·lustrada de les llibretes d'excursió de 1882 i 1883 a cura de Narcís Garolera i Curt Wittlin. Editorial: Pagès editors. ISBN:84-7935-927-7 . A la pàgina 174 hi han dues anotacions. Una és aquesta [7-9 de setembre, ¿ a Andorra la Vella?] en la qual no es coneix amb exactitud la seva ubicació. L'altra és aquesta: [21 de setembre, des de Vic: carta al marquès de Comillas] **"He sido materialmente expulsado del Pirineo por la nieve"**. Aquest fet fa argumentar a l'autor que probablement el dia 7 de setembre i veient la nevada partí cap a Vic, ja que no consta que el dia 8 de setembre assistís als actes de Meritxell.

La vella Andorra vista per mossèn Cinto. Autor: Esteve Albert. Editorial: Editorial Promocions Literàries Col·lecció Andorra Històrica i Literària número 3 Dipòsit legal: AND-413-1983. En les pàgines 126 i 128 l'autor fa menció igualment al telegrama al marquès de Comillas, de la nevada del 7 de setembre i de la seva ausència als actes de Meritxell.

Nota: Fotocopiades les pàgines 126 i 128 del llibre d'Esteve Albert.

18

Fenomen: Reducció de nivell d'aigua en un llac

Lloc: Llac d'Engolasters

Cronologia:Pocs anys abans de l'any 1883

Ubicació de les fonts: Biblioteca Nacional

Del Canigó a l'Aneto. Autor: Jacint Verdaguer. Edició comentada i il·lustrada de les llibretes d'excursió de 1882 i 1883 a cura de Narcís Garolera i Curt Wittlin. Editorial: Pagès editors. ISBN:84-7935-927-7 .

Procés natural:Baixada del nivell d'aigua a l'estany d'Engolasters.

Impactes antròpics: Curiositats

Descripció: A la pàgina 168 i dins el relat de mossèn Cinto en l'excursió l'1 de setembre a Engolasters cita...*Un quant amunt, sobre uns conreus i sota un serradell emboscat de pins, s'allarga l'estany, d'uns 600 passos de llarg i d'uns 200 d'ample. Dintre s'hi veuen grossos pins, amb branques i sense. No és de molta fondària; hi abunden los barbs. Un pagès me diu **que en pocs anys s'és abaixat de deu palms.** Més enllà d'Escaldes, una llau esborrà, no fa molts anys, lo poble Fener, amb sa iglésia de Sant Pelegrí. [Nit a Andorra la Vella]*

Nota: Pàgina fotocopiada

19

Fenomen: Tro, tempesta, terratrèmol, inundació.

Lloc: Llegendes populars andorranes. Desconegut, Meritxell, Estany d'Engolasters.

Ubicació de les fonts: Biblioteca Nacional

Les llegendes d'Andorra. Autor: Ricard Fiter. Editorial: Edicions andorranes. Dipòsit legal: B. N°14627-1966

Impactes antròpics: CURIOSITATS

Descripció:

Les llegendes d'Andorra. Autor: Ricard Fiter

A la pàgina 18, en referència a la llegenda de les sis parròquies, parla d'*una nit de tempesta*.

A la pàgina 31 i en referència a la llegenda de la Verge de Meritxell es relata:

*Era el dia dels reis. Els habitants del llogarret de Meritxell es dirigien a Canillo per assistir a la missa de tan assenyalada diada. En passar per on avui s'aixeca el santuari, vegeren una **gabarrera florida**.*

Estranyats de veure tal planta florida en el temps que era...

A la pàgina 55 i, en referència a la llegenda de l'estany d'Engolasters, es menciona un tro, terratrèmol i inundació.

20

Fenomen: Allau

Lloc: Soldeu

Cronologia: 18 de març de 1892

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

ADPO Fons Carles Romeu: dossier 'extraits de la presse II's/n (01)

Títol: Le Courrier d'Andorre

Procés natural: Doble allau el dia 13 de març en els dos vessants de la Portelleta d'Andorra.

Impacte antròpics: Mort de Michel Areny de 28 anys i d'Isidre Calvó de 32 anys sorpresos per una doble allau.

Descripció: Informació relativa a la desaparició de dos habitants de les valls d'Andorra que havien estat sorpresos per una allau de neu.

Nota: 1 doc. escanejat

21

Fenomen: Neu

Lloc: Merens-les-Vals

Cronologia: 12 d'abril de 1897

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

ADA, 18E, sup. D-4 f. 107-108

Descripció: El Consell Municipal de Merens sol·licita una subvenció per poder disposar d'uns equips especials per treure la neu de la carretera que anava d'Acs-dels-Termes a Espanya i Andorra. En dit document es fa referència al perill de les allaus.

Nota: 3 documents escanejats

22

Fenomen: Neu

Lloc: La Massana

Cronologia: 21 de març de 1909

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

CS 283

Impactes antròpics: DADES

Descripció: Súplica adreçada per Josep Farràs adreçada al síndic general d'Andorra sobre la treta de neu al poble d'Escàs

Nota: 1 doc. escanejat

23

Fenomen: Nevada

Lloc: Foix (França)

Cronologia: 23 d'abril de 1940

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

ADA 5M104 35

Descripció: Carta del comissari especial de Foix al general Michel, comandant de la 17ª regió relativa a l'arribada a l'Hospitalet de Rita Ribes i del seu frustrat intent d'entrar a Andorra per culpa de la neu.

Nota: Referència relacionada amb la segona guerra mundial. (1 doc. escanejat)

24

Fenomen: Neu

Lloc: Carretera entre la Seu d'Urgell i el Principat d'Andorra

Cronologia: Notícia del 9 de desembre de 1926

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

Batlle.E" La transformació econòmica de Andorra la Vieja". In. El diluvio. Dijous 9 de desembre de 1926. Pp12. Fons Xavier d'Areny-Plandolit.Barcelona.

Impactes antròpics: Dificultat de la circulació entre La Seu d'Urgell i Andorra a causa de la neu.

Descripció: En dit document l'autor fa una descripció de viatge, en el qual parla de diversos projectes econòmics per a Andorra. Relata que una caravana de vehicles amb diverses personalitats barcelonines del món de la banca, ciències i indústria va sortir dissabte al matí des de Barcelona amb la intenció d'anar a Andorra per Puigcerdà i la Seu d'Urgell. Una nevada va fer que haguessin de passar per Solsona i arribaren al dia següent molt cansats a la Seu. Des de la Seu es va anar cap a Andorra i descriu una carretera coberta de neu i gel que dificultava el pas dels vehicles.

Nota: Document interessant en d'altres àmbits. (2 documents escanejats)

25

Fenomen: Neu

Lloc: Pas de la Casa

Cronologia: Notícia del 30 de març de 1958

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

Fons Xavier d'Areny-Plandolit.Barcelona.

....."El principat d'Andorra": su creciente interés turístico".In. El correo catalán. 30 del III de 1958.p 6.

Impactes antròpics:DADES

Descripció: **En el relat de la notícia, l'autor fa referència en què dit hivern(1957-1958), es varen produir les majors nevades dels últims 10 anys.**

Nota: 1 doc. escanejat

26

Fenomen: Neu

Lloc: Andorra

Cronologia: Notícia datada el 20 de juliol de 1960

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

Fons Xavier d'Areny-Plandolit.Barcelona.."Curieuse et inimitable Andorre". In. Midi Libre. 20 de juliol de 1960 .pp4-5

Procés natural: Congesta de neu.

Impactes antròpics: **DADES**

Descripció: En dita notícia s'aludeix en què en dit mes (juliol) encara resta neu a les muntanyes. En la part final de l'article es diu que a 2.400m d'altura, encara hi ha neu en ple mes d'agost.

Nota: 1 doc. escanejat

27

Fenomen: Tempesta

Lloc: Central hidroelèctrica de F.H.A.S.A

Cronologia: 30 d'agost de 1933

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

Fons Xavier d'Areny-Plandolit.Barcelona.In. El noticiario universal. 31 d'agost de 1933

(1doc.digitalitzat)

Fons Xavier d'Areny Plandolit. Barcelona

Pàg. 28 del classificador. Notícia de premsa de La Noche del 31 d'agost de 1933

Estivill: "El día de ayer trancurrió sin novedad..."In La noche

Microfilm 684(2 documents digitalitzats)

Fabra: " Vigilancia de la policía: el pago de los jornaleros en la F.H.A.S.A..."31 d'agost de 1933 (1 doc.digitalitzat)

Cairat: Les eleccions a les Valls. In. El Matí. 1 de setembre de 1933. N°1330. p 1.(2 doc. digitalitzats)

Impactes antròpics: A causa d'una tempesta es va incendiar F.H.A.S.A i van quedar tallades les comunicacions telefòniques amb Espanya.

Descripció:

"A consecuencia de un incendio que destruye la central eléctrica de la F.H.A.S.A, el territorio andorrano queda incomunicado telefónicamente con España"

Nota: Dit fet va coincidir amb les importants eleccions de 1933, després de la *revolució del 1933*.

28

Fenomen: Nevades

Lloc:Port d'Envalira (Pas de la Casa)

Cronologia: Diversos anys

Ubicació de les fonts:Arxiu Nacional

Fons Xavier d'Areny Plandolit. Barcelona. Diversos retalls de premsa.

Impactes antròpics:**DADES**

Descripció:

L'Independant del 4 de març de 1958. Parla de l'home llevaneus i aludeix a nevades i temperatures del mes de febrer.(1 doc. escanejat)

Diario de Barcelona. 2 retalls de premsa del 28 i 29 de novembre de 1960.

Nota:2 docs. escanejats

29

Fenomen: Allau/ ¿Terratrèmol?

Lloc: Poble del Fener

Cronologia: Nit del 16 d'abril de 1865

Ubicació de les Fonts:Biblioteca Nacional

El Fener, història d'un poble desaparegut. Pere Canturri Montanya. Dipòsit legal:AND-229-1989

Arxiu nacional:

Llibre d'Actes del Consell General d'Andorra (1864-1940)

CAMÍ DE L'ARENAL DEL FENER

21-XI-1870, 21v C. per a inspeccionar-lo: J. Santuré, A. Marquilló.(1 doc.escanejat)

21-XI-1870 21v. S'amplia fins a 16 pams. (1 doc.escanejat)

CAMINS

29-05-1865 3v. Nota: possible aiguat.(1 doc. escanejat)

Impactes antròpics: Desaparició total d'un poble per l'allau

Descripció:

Del llibre de Canturri:

Tenia església dedicada a Sant Pelegrí. A la parròquia d'Andorra hi havia un poble anomenat Fener. Tenia entre 20 i 50 habitants.

Del llibre de Canturri.

...L'estiu de l'any 1883, el Consell general d'andorra va invitar un insigne geòleg, el doctor Silvio Thos i Codina a practicar un reconeixement de la riquesa minera de les Valls.

Aprofitant la seva estada va escriure un llibre *Reconocimiento Físico-Geológico-Minero de los Valles de Andorra* i en un apèndix del mateix, divuit anys després ens explica la desaparició del FENER.

Resum: *a causa de un resbalamiento del terreno, tal vez una borrasca sísmica que por aquella época se desarrollaba en Italia y pudo afectar a la cuenca mediterránea*

Nota: Diversos documents fotocopiats i els goigs de Sant Pelegrí. Més referències a la carpeta d'arxiu gràfic.

30

Fenomen: Nevada/Pluja

Lloc: Principat d'Andorra

Cronologia: Document datat el 10 de setembre de 1858

Ubicació de les fonts:Arxiu Nacional

ACSJ núm. 1: Descripció notarial on en una revisió de fronteres entre Andorra i Espanya.Es descriuen nevades i pluges al Principat.

Impactes antròpics: Suspensió de la delimitació de fronteres entre Espanya i Andorra per les respectives comitives a causa de la forta nevada que hi va haver el 12 de desembre de 1856.

Descripció:Descripció del notari Salvador Galindo López sobre la revisió de fronteres entre Andorra i Espanya. Document datats el 10 de setembre de 1858. **Fa referència a que el 12 de desembre de 1856 es va haver de suspendre la revisió territorial a causa de la neu.**

Nota: 11 documents escanejats

31

Fenomen: Neu

Lloc: Coll de Siguer

Cronologia: -

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

Fons Xavier d'Areny Plandolit.Eschotier,Raymond: "Mes Pyrénées de gavarrie a la mediterrannée".B.Arthud.pp 143-161. Grenoble 1933

Impactes antròpics:**DADES**

Descripció:

L'autor descriu que no pot passar a un lloc a causa de la neu en ple mes de juny. Concretament es refereix al Coll de Siguer.

Nota: 1 doc. escanejat

32

Fenomen: Tempesta/Vent

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

Fons Francesc Xavier d'Areny Plandolit. Berthet, Elias: "El valle de Andorra". Tipografia de "El heraldo". Barcelona 1899. 83p.p.

Impactes antròpics: Dades i/o curiositats

Descripció: En el relat es parla d'un episodi d'una borrasca.

Nota: El llibre en el qual es fa el relat és: "El valle de Andorra". Tipografia de "El heraldo". Barcelona 1899. 83p.p.

Entre d'altres es fa referència al vent que hi ha al "pico de Siquier".

Nota: 4 documents escanejats

33

Fenomen: Neu/Vent

Lloc: Vall del Madriu

Cronologia: Agost-Setembre de 1905

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

Fons Ramon Riberaigua Esteve

Armet i Ricart: **Del Segre al Ariège a través d'Andorra**. In. Butlletí del centre excursionista de Catalunya. Números 127 128. Barcelona agost-setembre 1905 pp 225-241 i pp 257-284

Impactes antròpics: Mort de 5 contrabandistes al Citut(Setut?)

Descripció: En el relat excursionista es fa referència a nevades a principis de setembre, com algun episodi de vent o fa esment que el torb produí la sepultura de 5 contrabandistes. També parla dels estanys de Fontargent.

Nota: Transcripcions de diverses pàgines a la respectiva carpeta gràfica. 6 documents escanejats.

34

Fenomen: Danys per l'aigua d'un torrent

Lloc: Ordino

Cronologia: 13-6-1788

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

CP167

Impactes antròpics: Litigi entre veïns

Descripció: **Sentència de visura** dictada pel Comú d'Ordino en un litigi que enfronta Guillem Areny Solà, Pere Joan Fiter i Sella i Nicolau Torres Pal, tots de la parròquia d'Ordino, per la reparació dels danys ocasionats per l'aigua del torrent de la font del pi i de les fonts de Plana Burtella, a la parròquia d'Ordino.

Nota: Document transcrit. CP=Casa Pal (3 documents escanejats)

35

Fenomen: Neu

Lloc: La Seu d'Urgell

Cronologia: 12-12-1722

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

ASC 1371

Impactes antròpics: Dades i/o curiositats

Descripció:

-Carta de Josep Ibáñez Cuevas, governador de la Seu d'Urgell, adreçada a Joan Guillem Torres, en la qual li diu que està assabentat del mal temps i que ha donat ordres per a que aquest hivern només quedin dos guàrdies, un a Ordino i l'altre a Llorts.

Nota: 2 docs. escanejats

36

Fenomen: Construcció de mur de contenció

Lloc: Sant Julià de Lòria

Cronologia: 21-05-1927

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

ACSJ 290 Obres-urbanisme i serveis públics comunals.

Descripció: Súplica de Josep Travesset i Joan Pol, veïns de Sant Julià de Lòria, adreçada al comú de

Sant Julià de Lòria, en la qual demanen autorització per construir un mur al desguassader o torrent que de Rocafort desemboca al costat de la Palanca, per tal de protegir les seves finques.

Nota: Document transcrit(2 docs. escanejats)

37

Fenomen: Construcció de mur per a protecció de les aigües

Lloc: Sant Julià de Lòria

Cronologia:18-12-1925

Ubicació de les fonts:Arxiu Nacional

ACSJ núm. 318.Obres-urbanisme i serveis públics comunals.

Descripció: Resposta de Joan Pujol a una ordre tramesa pel Comú de Sant Julià de Lòria, que fa referència a treure una paret que té construïda per a salvaguardar la seva propietat de l'aigua del torrent. Replica a la corporació que si persisteix en fer-li treure la paret, presentarà un recurs superior, ja que creu que està amb el dret de cuidar que l'aigua i els residus del torrent no entrin a la seva propietat.

Autor: Joan Pujol

Nota: Document transcrit(1 doc. escanejat)

38

Fenomen: Crescudà del riu

Lloc: Riu Gran Valira(Entre Bixessarri i Santa Coloma)

Cronologia:s/d

Ubicació de les fonts: Biblioteca Nacional

Aragonés, Jacinto

Excursió a través dels Pirineus catalans i aragonesos

A" Butlletí del Centre excursionista de Montseny",34.Febrer 1918

RA4466

Descripció: L'autor narra en la seva excursió, que venint de Sant Julià en direcció a Escaldes, entre Bixessarri i Santa coloma i fent-se de nit, li donà la impressió que després de la recent tempesta tenia la sensació del que riu augmentava el seu nivell de forma considerable.

Nota: Document fotocopiat.

39

Fenomen: Vent

Lloc: Pas de la Casa-Perafita

Cronologia:s/d hivern

Ubicació de les fonts: Biblioteca Nacional

Puig, Isidoro

En los valles de Cerdanya y Andorra p.2-5

A"Centre excursionista de Tarrassa",48 setembre-octubre 1951

RA4493

Impactes antròpics:DADES

Descripció:

Excursió amb esquís en referència a l'arribada a Andorra pel Pas de la Casa i una excursió passant per Perafita.L'autor ens relata episodis de fort vent.

Nota: Document fotocopiat

40

Fenomen: Pluja/Tronada

Lloc: Ordino

Cronologia: 4 de juny de 1878

Ubicació de les fonts: Biblioteca Nacional

Explorations pyrénéennes. Bulletin de la Societé Ramond. Treizieme année. 1878.

Gourdon, Maurice: Ascension en Andorre pàg.104

RA.1578

Impactes antròpics:DADES

Descripció: Ens descriu l'excursió que té com a títol Ascension en Andorre: Le Puig de Mañat- Le Puig d'Estanyó. Ens explica com el 3 de juny varen fer l'ascensió al Casamanya i al pic de l'Estanyó. Ens diuen que a les 5 de la tarda van arribar a Ordino. **Tanmateix expliquen que l'endemà(4 de juny) hi va haver a Ordino un temps horrorós de pluja i trons.**

Nota: Document fotocopiat

41

Fenomen:¿Allau?/¿Vent?

Lloc: Vedat dels Plans (a la boiga del Quico)

Cronologia: Acta del 22 de novembre de 1936

Ubicació de les fonts:Arxiu Nacional

Arxiu Comunal de la Massana. Llibre d'actes 1886-1941. Llibre número 4.

Impactes antròpics: Dades i/o curiositats

Descripció: Entre d'altres temes, el comú posa a subasta els ***pins girats*** del vedat dels Plans.

Possiblement la causa fos alguna allau o un episodi de vent.(1 doc. escanejat)

42

Fenomen:Incendi

Lloc:Bosc de la partida d'Engolasters

Cronologia:Acta del 4 de novembre de 1944

Ubicació de les fonts:Arxiu Nacional

ACA. Llibre d'actes

Impactes antròpics:Subasta d'arbres

Descripció:

Consell de Comú de la Parròquia d'Andorra en sessió extarordinària, on es fa referència a la subasta pública dels pins cremats

Nota:1 doc. escanejat

43

Fenomen:Pluja/Vent/Sequera

Lloc: Zona limítrofe de l'Ariège amb el Pas de la Casa

Cronologia: Excursió de l'1 al 5 d'agost.Probablement l'any 1929

Ubicació de les fonts: Biblioteca Nacional

Butlletí del Centre excursionista de Sabadell 10 Novembre/Desembre 1929

Guillem,C: Excursió a les altes valls de l'Ariège pàgs.247-250

R.55559

Procés natural:Boira rasa a l'Hospitalet prè l'Andorre. Diuen que a l'estany francès de Joucla noten sequedat per les marques de les roques d'uns 80-90 centímetres.

Impactes antròpics: Dificultat dels excursionistes per a orientar-se.

Descripció:

-Quan narren la seva entrada a l'Hospitalet parlen d'una boira rasa que ho envaeix tot.

Nota:4 docs. fotocopiat

44

Fenomen: Neu/Pluja

Lloc: Soldeu

Cronologia: Agost 1932

Ubicació de les fonts: Biblioteca Nacional

Minerva, núms. 129-130 Maig Juny 1933 Any XII.

Procés natural: **Congestes de neu al mes d'agost** al Port Dret(referència al dia 23)

Impactes antròpics:DADES

Descripció:

Transcripció de paràgraf:pàg 37

Dia 23- De Porté a Soldeu per Port Dret o de Soldeu

....Al cap de vint minuts més ens deturem per tal de fer una foto del Port Dret, prop del cim, del qual es veia una petita congesta de neu. A les onze i cinc minuts arribem al petit planell que s'extén al mateix pel del Port. Allí veiem aquella congesta que ens semblá petita i que tenia uns 20 metres de diàmetre. El camí que arrenca d'aquest lloc per remuntar el cim té un desnivell molt pronunciat, del qual crec jo que en pren el nom de Port Dret, ja que pel de Soldeu no el nomena gaairebé ningú. Fem un petit repòs i emprenem amb calma l'ascensió. A la mitja hora arribem al pla que s'estén damunt mateix del coll (2682 metres); donem la benvinguda a uns pastors que guarden una vacada de més de sis cents caps i un remat de cavalls que no baixava dels dos cents. **Pels pastors ens assabentem de que quinze dies abans aquells indrets estaven emmantellats per la neu.** Per no interrompre el que ja és costum, en anar a remuntar el Port caigué un petit ruixat, que més que aigua semblava neu, puix àdhuc es quedava presa damunt de la roba.

Pàg 38.

Dia 24.De Soldeu a Les Escaldes i Andorra, passant per Angulasters

...Mitja hora de reposada i sortim d'encamp (1266 metres) per la drecera que en forta ziga-zaga puja al llac d'Angulasters (1622 metres). Nosaltres hi empleàrem cinquanta minuts. Arribats al pla del llac fem la foto inexcusable i conversem uns moments amb un pastor. Ens dirigim a l'ermita de sant Miquel, i

en arriba a la cantina dels treballadors del canal (d'uns 15 km. De llargada) que estant construït per aconduir les aigües de dos estanyols de més amunt al d'Angulasters, **ens cal aixoplugar-nos cosa d'uns vint minuts per tal de deixar passar un fort ruixat.**

45

Fenomen: Vent/Tempesta

Lloc: El Serrat

Cronologia: En jornades d'estiu. Sense haver pogut concretar més, a causa de que la documentació no ho especificava.

Ubicació de les fonts: Biblioteca Nacional

Agrupació excursionista Terra i Mar: Portanveu extraordinari Gener/Febrer/Març 1936

R.A:

De la vall d'Andorra a Martinet passant pel cercle de Pessons p.52-57

A.R.F:

Una excursió a la Pica d'estats p.63-65

R.55664

Procés natural: Vent i tempesta a la zona dels estanys Tristany (Tristaina?), mencionant fort torb.

Impactes antròpics: Precaució entre els afectats

Descripció:

Transcripció de paràgrafs pàg. 63

Una excursió a la Pica d'Estats

En un diumenge d'estiu començarem la primera jornada, anant de la nostra ciutat al poble de La Massana...

...Dilluns, segona jornada: ...Sortirem a les cinc del matí de la Massana, passant pels següents pobles: Ordino, la Cortinada i entre altres el Serrat...

...Per camí de muntanya sortirem del Serrat, arribant prop de migdia als Estanys Tristany, on després d'haver dinat instal·larem el campament, i prop de les quatre de la tarda la natura començà a esgrimir una de les seves armes, desencadenant-se una forta gebrada seguida pel fort torb, la qual tempesta disminuint parant la gebrada, però el **torb** continuà gairebé tota la nit, havent d'adoptar algunes precaucions per la sort que podia córrer el nostre petit campament i nosaltres mateixos.

46

Fenomen: Nevada

Lloc: Pas de la Casa

Cronologia: Possiblement entre gener-febrer del 1937

Ubicació de les fonts: Biblioteca Nacional.

Effervescence dans la République d'Andorre pàg.267

Le patriote illustré, 12 février 1939

RA..7852

Procés natural: Nevada amb un gruix de 4 metres

Impactes antròpics: La neu va dificultar el pas dels refugiats espanyols.

Descripció: Fa referència a la guerra civil espanyola i l'èxode de refugiats. Mostra la imatge de la frontera del Pas nevada i parla de les dificultats per a que passin els refugiats.

Nota: 1 doc.fotocopiats. Notícia en relació amb els refugiats de la guerra civil espanyola.

47

Fenomen: Nevada/Boira

Lloc: Port d'Envalira

Cronologia: A finals de març de l'any 1927

Ubicació de les fonts: Biblioteca Nacional

Butlletí del Centre excursionista de Catalunya 1916. Volum XXVI

R-42895

Dues excursions d'hivern a Andorra

Segona excursió

Del 24 al 28 de març de 1927

Pàgines 138-139-140-141

Impactes antròpics: DADES

Descripció: Els excursionistes ens narren la dificultat de l'excursió "De Soldeu a Porté pel Port d'Envalira" a causa de la neu que no parava de caure. Descriuen que després de més de 12 hores sense parar de nevar es disposaren a emprendre el camí de retorn pel port d'Envalira.

Nota: 2 docs.fotocopiats

48

Fenomen: Neu

Lloc: Prop del riu de Sant Eloi (Sant Julià de Lòria)

Cronologia: Gener de 1905

Ubicació de les fonts: Biblioteca Nacional.

Butlletí del centre excursionista de Catalunya 1905 Volum XV Gener de 1905 núm. 120

Del Segre a l'Ariège a través d'Andorra

De la Seca a Sant Julià y Andorra la Vella

R.-56291

Impactes antropològics: Curiositats

Descripció: Referència a la utilitat de les petites capelles que es troben pels camins.

Paràgraf que fa referència a l'entrada a Sant Julià pàg 228-229

...Passat el riu de Sant Eloy, s'emprèn la graonada del mateix nom, fins a trobar la capelleta on se venera dit sant, y que es com tantes que'n trobarem en el país dites *oratoris*, situades en el mateix camí, petits altarets a l'aire lliure, de forma rústega, emblanquinats, essent les imatges que s'hi veneren guardades per tosca reixa. Aquests petits monuments tenen una finalitat remarcable: no sol revelen-malhauradament estem temptats a dir *revelaven*-la pietat del poble andorrà, sinó **que en la llarga hivernada orienten al viatger quan la neu tot ho envolcalla, esborrant els camins. Els petits graons que solen trobar-se al peu de l'oratori semblen invitar al viatger afadigat per les soleyades de l'estiu**, a buscar allí, a l'ombra de la minúscula capella, el descans pera'l còs...

Comte de Carlet

49

Fenomen: Diversos

Lloc: Principat d'Andorra

Ubicació de les fonts: Biblioteca Nacional

Goigs en llaor de Sant Romà que es venera en la seva pròpia capella de Sant Romà de les Bons

Valls d'Andorra bisbat d'Urgell

R.55627

Exemplar sisè de la col·lecció de sis goigs en lloança de les verges romàniques d'Andorra.

Goig en alabança i honor de nostra senyora de Meritxell.

Patrona general de les Valls d'Andorra

Caixa 245:264-945 (041) R.58588

Nota: Conté referències a nevades i temps climàtic.

Goigs en lloança del Màrtir Sant Cristòfol. Patró d'Anyós. Se celebra el 10 de juliol.

RA8348

Nota: Una frase del goig diu... (Contra llamps i pedregades pels fidels sou invocat...)

Text: Antic anònim revisat Música per mossèn Josep Maideu i Auguet

Sant Miquel de la Mosquera que es venera a la seva església d'Encamp. Principat d'Andorra

RA8359

Nota: Referència a pluja, etc...

Lletra: Josep Enric Dallerès Codina

Goigs en honor de San Clemens de Patró del Poble de Pal

RA8354

Nota: Referència a tempestats.

Goigs a llaor de Sant Bernat de Menthon. Ardiaca d'Aosta.

Declarat per S.S Pius XI Patró dels muntanyencs. La seva festa el 28 de maig

Venerat a l'oratori d'AINA

RA8362

Nota. Referències a fets naturals .

Lletra: Enric Balaguer i Mestres

Llibre: Goigs d'Andorra (és una recopilació)

RA 6238

Goigs a llaor de Sant Pere del Pas de la Casa Encamp, Andorra

Nota: Referència a neu i vent. Lletra: Marta Deu Pedrerol

Goigs a llaor de Santa Eulàlia de Mèrida. Patrona de la Parròquia d'Encamp

Nota: Referència a neu.

Lletra: Enric Balaguer Mestres

Nota: Documents fotocopiats

50

Fenomen: Congesta de neu

Lloc: Port del Rat

Cronologia: 16 de juliol de 1924

Ubicació de les fonts: Biblioteca Nacional.

Butlletí del centre excursionista Barcelonès. Gener de 1925, núm. 16

R.55638

El Montcalm i la Pica d'Estats

Excursió realitzada el juliol de 1924

Descripció:

El Montcalm i la Pica d'Estats

Excursió realitzada el juliol de 1924

En referència al dia 16 de juliol de 1924

Pàg. 64-

Dessota mateix del Port(oest), s'obre la fosca Coma de Rat i a sa dreta s'aixeca la Punta d'Arcadis(Arcalís?)(2780m).

Des de la bretxa (Port de Rat), a quins peus encara **reposa una grossa congesta...**

Pàg 64-65

Serrat.-A l'hivern quan les neus emmantellen eixes muntanyes, els seus habitants cerquen refugi en els altres pobles de la Vall,com Ordino,La Massana i àdhuc en la Capital....

RAMON DE SEMIR

51

Fenomen: Neu

Lloc: Principat d'Andorra, Pirineus

Cronologia: Desembre de 1925

Ubicació de les fonts: Biblioteca Nacional.

Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya. Any 1926

R.53183

Juny 1926

Una excursió hivernenca al cercle de Siscà

Impactes antròpics: Referència a l'escassetat de neu l'hivern de l'any 1925.

Descripció:Una excursió hivernenca al cercle de Siscà

Pàg. 214:

Caracteritzà la segona quinzena del mes de desembre de 1925 un canvi sobtat en la meteorologia pirinenca que féu desaparèixer la neu de les muntanyes catalanes....

Pàg.215. En relació a l'ascensió al Pic d'Ascobes 26 de desembre de 1925

...anem pujant en direcció a Llevant, per anar a situar-nos al vessant meridional del Pic d'Ascobes, tributari del de Siscà.

Guanyat el primer ressalt que forma la muntanya dessota els pics del Siscaró, anem pujant en direcció a Llevant, per anar a situar-nos al vessant meridional del pic d'Ascobes, per aquesta banda molt redreçat;...

i ens posem , els crampons per emprendre el darrer tros de l'ascensió, que forma una pala dreta de neu, i, finalment, un cingle negrenc i polit fins el cim.

La neu estovada pel bon sol que ha fet tot el matí, ens facilita l'ascensió per la pala, que ordinàriament està glaçada, i ens situa ràpidament al peu de la muralla que tan de relleu i d'elegància dóna al Pic.

M. González i Llubera

Nota: Hi ha diverses fotografies de l'ascensió

Pic negre d'Embalira (2812m). Per Lluís Estasen

Pàg.218. Suposadament l'excursió es realitzaria l'hivern de 1925-1926, ja que segueix la referència anterior i concideix amb l'aspecte de l'escassetat de neu.

...i ens dirigim cap a la ribera de Camcardós que s'obre allí davant mateix. El dia s'hauria pogut qualificar d'esplèndid si no fos el vent que fa voleiar la neu dels cims i carenes, encara que tenim sort que en la vall no es deixa gairebé sentir.

Seguim ribera amunt i, malgrat l'**escasetat de neu que hi ha aquest hivern**, és aquí suficient per caminar amb facilitat; el gruix es va espessint a mida que pugem, i les pedres són cada vegada més isolades...

52

Fenomen: Neu

Lloc: Parròquia de la Massana

Cronologia: En referència a excursió feta l'abril de 1924

Ubicació de les fonts: Biblioteca Nacional.

Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya: Any 1926, agost.

Impactes antròpics: DADES (Congestes)

Descripció: Any 1926 agost

La Pica d'Estats

En referència a excursió feta a l'abril de 1924

Pàg.287: 18 d'abril de 1924

Amb les primeres clarors del dia 18, Divendres sant, eixirem de La Massana procedits d'un matxo, carregat amb les motxilles i skis, el qual ens precedí fins les primeres neus, als cortals superiors de **Percanella...**

Arribats **als cortals superiors de Mamontell, on la neu es ja abundosa...**

Pàg. 289:

Anem davallant a bona marxa en recerca d'una barraca que estigui en bon estat per poder passar la nit, i deixem successivament els orris del Rat, els de Labinas i arribem al pla de Carlat...

En amunt de Carlat, tots els orris eren encara plens de neu, que el vent havia apilotat dins de les barraques...

Miquel González i Lluera Maig 1925

Nota: Diverses fotos de Creussans, estany Forcat, Arcalís.

53

Fenomen: Etimologia, toponímia, vocabulari.

Lloc: Principat d'Andorra

Cronologia: -

Ubicació de les fonts: Biblioteca Nacional

Descripció:

Bibliografia relacionada amb TOPONÍMIA

Encamp. Toponímia

ISBN:978-99920-1-700-5

Pàg.31 Allau, planell de l'. Topònim de caràcter descriptiu on solen caure allaus.

Nota: Es troba entre les Fonts del Braibal i la Solana de la Gaverna

Pàg.33 Allaus, bosc de les

Denominació geogràfica descriptiva, que fa referència al lloc on es produeixen allaus sovint.

Nota: prop de la Font de la Colilla

Pàg.73

Boïgal, el serrat del Boïgal

Nom de caràcter col·lectiu, format amb el sufix *-al*, a partir del mot boïga "terra que cremen amb boïcs-feixos de llenya coberts de terra-per al conreu"

Títol: Esteve Albert "Andorra màgica". Joan Coromines "Toponímia d'Andorra"

Arrels d'Andorra. Prehistòria d'Andorra a través dels noms de lloc

Manuel Anglada i Ferran

ISBN:99920-53-02-X

Llista numèrica d'apel·latius-topònims.

Disposada per ordre alfabètic, extrets de la Geografia i Diccionari Geogràfic, Valls d'Andorra, del Molt Il·lustre Consell General, establerta pels autors Bonaventura Adellach Baró i Ramon Ganyet

Solé (Primera edició 1977)

Apel·latiu i o topònim

Allau: Ordino 1, Massana 1, St. Julià 1

Anàlisi etimològica:

Allau: **Canal o barranc sec, no un torrent, obert al flanc de la muntanya. Hom diu també llau i prové del llatí labe. L'evolució de "labe" és normal. Actualment predomina allau, sobre llau, en forma que en sembla pre-llatina. A les Valls documentada: ipsas Laus. Laus podria ser plaques de roca llisa; Colomoses, de color cendrós**

Fener: Terra humida, fondal on es crea espontani el fenc o fenàs. Toponímia

andorrana: Fenemars (acumulatiu), Fenerals, Fenerassos (augmentatiu), Fenerols (diminutiu)

Creu: En topografia, sol ser un senyal de Límit, o de record d'un accident mortal i també d'exorcisme contra ritus pagans.

Negadelles: Un lloc que es nega o inunda fàcilment és *negadís*; o bé *negadiu*, el terreny que reté massa la humitat. Si és aquesta la interpretació convenient, tindriem que es tracta d'una derivació genuïnament andorrana. L'etimologia seria derivada del llatí **necare**, >matar> que en el llenguatge popular prengué el significat especial de >matar> per asfíxia dins d'un líquid. S'usa en diversos indrets com a sinònim d'aiguamoll, >patamoll>

Tarter: Es diu de l'amuntegament de pedres despreses de les cimes per l'erosió de causes diverses. Les més importants produïdes per la neu i el gel, el calor i el fred són constants. També ho són els moviments sísmics, en aquesta zona de baixa intensitat, però d'alta freqüència anual. Els llamps que foraden i somouen les roques, i les allaus. Al DGVA hi trobem 19 unitats: 4 tarter, 4 tartera, 1 tarterals, 1 tarterers, 8 tarteres, 1 tarters

Canillo5, Encamp1, Ordino3, Massana2, Sant Julià8

Nota: Desaparició de l'església de Santa Barbara a Ordino.

Quaderns d'estudis andorrans, núm 1, 1976, pàgs 7-28. Cercle de les Arts i de les Lletres de les Valls d'Andorra)

Llorts.-COO.533-33.(O)

1162

En les immediacions damunt d'aquest poblet hi ha un indret anomenat Prat dels Allaus (COO.533-33). És sabut de la gent vella del poble que una d'aquestes allaus (de terra i roca, caldria dir-ne >esbalçament>) s'havia endut una capella. La natura del terreny, en un lloc precís, pot produir el fenomen geològic amb incidències seculars, sigui per sismismes, sigui per fenòmens meteorològics, llamps, trombes d'aigua, que en altres llocs no acussaran l'efecte. Dins la mateixa zona geogràfica, hi ha el Solà de l'Allau, (COO.534-33, en el mateix paral·lel cartogràfic). Tots aquests antecedents corroboren l'exactitud i saviesa dels avantpassats prehistòrics. Etimologia: en la llengua basca **lurte**, mateix significat, >allau de pedres>, >esllavissada>, >ensulciada>

Pal.-COO.529-27(M)

1162 Pal

Aquest poble és a la proximitat de la frontera (trenca) occidental; per arribar-hi cal passar pel Coll de la Botella (abans Coll de la Gotella) i a continuació per un terreny poc accidentat. Amb les grans nevades i temporals més importants antany, hom podia desorientar-s'hi. Una alta i gruixuda **perxa**, ajudava a orientar-se. El **pal**, es troba en nombrosa toponímia del Pirineu. Nom romànic. Etimologia: del llatí **palu**, mateix significat. Tal vegada no té res a veure amb **palu**, i prové d'una antiga rel pirinenca.

Tarter, el.-COO.543-31(C)

Tant el caseriu com Sant Pere del Tarter a 4 o 500 metres a llevant - es troben al faldar de roca trencada, esbalçada i tarteres.

Parròquia d'Ordino

Pàgina 288

Tallades, les.-COO.535-35(O)

Lloc d'un bosc que ha sofert la tallada d'arbres d'una certa importància o extensió i per això passa a ser topònim, que s'hi fossilitza. Derivat post-verbal del llatí vulgar **taleare**, mateix significat (tallar).

També és diu d'un talús gran produït per una **esllavissada**. **Mateixa etimologia**.

Parròquia de la Massana, pàg. 291

Bosc de Pal.-COO.528-26.(M)

Per Pal, vegeu >nuclis urbans>

Del llatí **palu** mateix significat.

Solà de Pal, el COO.528-28.(M). pàg 294

Per Pal, vegeu >nuclis urbans>

Toponímia del relleu

Cresta del Forat dels Malhiverns.-(M)pàg 301

El Pla de l'Estany. Zona especialment ruda, inhòspita i aspra i ja cal que ho sigui perquè exigeixi aquest qualificatiu-. Nom compost romànic del llatí **malu**, >mal>, >dolent> i de **hibernu**, mateix significat. La cresta fa frontera amb el Pallars Sobirà. El qualificatiu **malhiverns** ho és del Forat. Hi ha també La Collada, amb el mateix complement.

Pàg 309:

Balmes del Solà de l'Allau.-(O)

Enseguir. Tots aquests components es troben a <<Apel·latius>>.-

Vocabulari dels pastors andorrans

Borrufà: Vent violent i sacsejat que aixeca i fa córrer la neu, forma les <<congestes>> i dificulta

l'avanç per la muntanya alta. Si el vent canvia constantment de direcció, esbogerrat se'n diu <<torb>>.
 (A, general)(AU),PS. Pàg.326
 Broma: Boira baixa.(A), i en general. Pàg.327
 Broma terrera:Boira baixa pegada al terreny.(Andorra) Pàg.327
 Congesta:Clapa de neu més o menys gran que queda després de la fosa. També a Andorra, neu pols que el vent acumula a la part baixa de la muntanya o a la cornisa.(Tot Andorra),(PS),(AU)pàg. 329
 Enreulat. Gelat.(PS),(AU)pàg.332
 Esbalçat:Esllavissat. Estany esbalçat, topònim(A),(AU),(PS)pàg.332
 Esboixigada:Esllavissada de terra d'una certa importància.(PS)pàg. 332
 Llamp:Descàrrega elèctrica entre un núvol i la terra.Prats (Canillo)(A) i (G)pàg.336
 Llampec:Resplandor produïda per un llamp.(General)pàg. 336
 Neu rodona. Neu de floc petit, *redó* i dur. Sol precedir les barrufades. Segons la dita:<<Neu rodona, que d'altra en dóna>>.General,(AU)(C)(PS)pàg.339
 Torb: Vent impetuós que arremolina la neu, i ve a ratxes. Pal(A),(AU),(C)pàg.345
 Vent de port. Vent del nord. Pal(A),(PS).pàg.346
 Ventòria.Vent fort(PS).pàg.346
 Virtic/Virtiga. Mig mort de fred.Prats(Canillo)(A)(PS)pàg. 346

Addenda Vocabulari dels pastors andorrans

Ventòria:Ventoler, vent molt fort

Llista de mots en forma de vocabulari(Conté els mots recollits a les parròquies altes i a Sant Julià i comprèn els mots més característics del parlar andorrà extrets de l'**Atlas lingüístic d'Andorra**, del doctor Antoni Grieria(1959)

Allau, esbudellat, esllufada: esllavissada pàg. 352
 Barrufa, borrufa: torb pàg.353
 Brisca: brisa pàg.353
 Bromes: núvols pàg.353
 Bromo: broma(boira baixa)pàg. 353
 Cremallera: cremalls pàg.354
 Estremordir: estabornir pàg.355
 Mes d'abdén: desembre pàg.356
 Predicadera: trona.pàg. 357
 Voves, borrons, borrusques, buliaines: flocs(de neu)pàg. 358

Equivalència entre l'Atlas lingüístic d'Andorra del Dr.Grieria i el Parlar d'Andorra

Primer terme Atlas i segon el Parlar d'Andorra

Airada: cop d'aire pàg. 359
 Calamarsa: granussa, granussada, pedres pàg. 361
 Cremalls: Cremallera pàg.361
 Rostoll: rastoll pàg.365
 Bibliografia utilitzada al dit llibre de Manuel Anglada que pot ser útil:
 Adellach, bonaventura i Ganyet, Ramon: Geografia i diccionari geogràfic, Valls d'Andorra.M.I.C.G.
 Andorra la Vella 1977
 Albert i Corp, Esteve:Andorra màgica. Editorial Andorra. Andorra la Vella 1987
 Coromines, Joan: Toponímia d'andorra(Extrait du Recueil de Travaux offert á Clovis Brunel, 1955)París 1955
 Grieria, Antoni: Atlas lingüístic d'andorra. Andorra. 1959
 Mas Canalis, David:<<Història i causes de la desaparició del poble del Fener>>

Llibre Arrels d'Andorra de Manuel Anglada.

Biblioteca Nacional. Bibliografia relacionada amb Toponímia
 Revista del CENMA 1r Trimestre de 2008
 Pàg. 20 Etimologia de la toponímia andorrana relacionada amb riscos geològics naturals
 Buscar número al CENMA RA8122
 Coromines, Joan: Toponímia d'andorra(Extrait du Recueil de Travaux offert á Clovis Brunel, 1955)París 1955 RA3206 801.311BRU

Adellach, bonaventura i Ganyet, Ramon: Geografia i diccionari geogràfic, Valls d'Andorra.M.I.C.G.Andorra la Vella 1977R.14616 914.672

Pàg87 Toponímia

Aigua grossa,l'

f.4060,m.10,532-26,cl.5 comarca de Sispony(M)

Aiguat,l'

f.4073,m..9,531-29,cl.5 comarca de El Solà d'Erts(M)

Allau del mas,l'

f.3087,m.5,530-30,cl.10 comarca de El Mas (M)

Allaus,les

f.4048,m.17,531-18,cl.5 situació:Aixirivall(S)

Allaus,les

f.3255,m.2,534-36,cl.5 comarca de Besalí(O)

Balmes del solà de l'allau, les

f.3167,m.6,534-33,cl.6 Ensegur(O)

El Bosc de les Allaus

f.2746,m11,539-26,cl.6 El Cortals d'Encamp€

Bosc del socarrat,el.

f.3105,m 7,543-32,cl.6 comaraca d'Entor(C)

Camí de l'allau,el

f.3155,m.7,541-31,cl.12 comarca de Els Plans(C)

Camí del socarrat, el

f.3105,m.7,542-32,cl.12 comarca d'Entor(C)

Coll blanc, el

f.2732, m12,549-25,cl.8 comarca d'El Pas de la Casa(E)

Collada del forat de malhiverns, la

f.3180,m.5,526-32,cl.8 comarca de Coma Pedrosa(M)

Collet de l'infern, el

f.2915, m.15,539-21, cl.8 comarca de El Madriu(A)

Costa dels aiguaders, la

f.2937, m.13,523-21,cl.6 comarca del Francolí(S)

Costa d'aiguarebre,la

f.3218,m.2, 532-35,cl.5 comarca de l'Angonella(O)

Cresta del forat dels Malhiverns, la

f.3180,m.5,526-33,cl.7 comarca de El Pla de l'Estany(M)

forat dels Malhiverns,el

f.3180,m.5,526-33,cl.5 comarca de El Pla de l'Estany(M)

Negadelles,les

f.4075,m 5, 530-30, cl.5 situació: Arinsal(M)

Orattori,l

f.2751,m.10,538-26,cl.10 comarca de El Lloset(E)

Orattori de la font de joans,l'

f.2948,m.13,529-20,cl.10 comarca de El solà d'aixovall(S)

Oratori del Pont d'aixovall, l'

f.2931,m.13,523-20,cl.10 comarca d'Aixovall

Pla del socarrat, el

f.3046,m.11,539-28,cl.6 comarca de El Forn(C)

Planell d'aigua rebre, el

f.3218,m.6 532-34,cl.6 comarca de l'Angonella(O)

Planell de l'allau,el

f.3111,m.8, 546-30, cl.6 comarca de Els Clots de l'Ós

Planell de l'Allau, el

f.2812,m.15, 539-24, cl.6 comarca de La Molina(E)

Pont pedregat, el

f.3177, m.5 529-31, cl.10 comarca de la Coruvilla(M)

Prat de l'allau, el

f.4075,m.5,530-30, cl 5, situació El Palomer(M)

Prat de l'allau, el f.4099,m.6 533-33,cl.5 situació Llorts(O)

Prats de Santa Bàrbara,els

f.4057, m10,533-28,cl.5 situació: Ordino(O)

Riu d'aiguarebre, el
f.3218,m.6,532-34, cl.9 comarca de l'Angonella(O)
Roca de les allaus, la
f.3255,m.2,534-36,cl.10 comarca de Besali(O)
Santa Bàrbara
f.4037,m.10,533-28,cl.3 Ordino(O)
Serrat de l'allau, el
f.4006, m.14,536-23,cl.7 comarca d'Engolastres(A)
Socarrada, la
f.3111,m.7,544-30,cl.6 comarca de l'Obac de Soldeu(C)
Socarrat, el
f.3970,m 7,542-31,cl.5 comarca de Ransol(C)
Solà de l'allau, el
f.3167, m.6, 534-33,cl.5 comarca de L'Ensegur(O)
Vial de la socarrada de coll caranisser, el
f.3173,m.5,529-32,cl.12 comarca de Percanela(M)
REVISAT914.672 ADE

Toponímia Classificació Alfabètica
Valls d'andorra. M.I Consell General
Any 1975 801.311 TOP

La situació sociolingüística a Andorra
Tsc treballs de sociolinguística catalana 19 2006 ra7603 804.99TRE

Andorra Màgica
Esteve Albert i Corp
R35994
946.72 ALB
Societat d'Onomàstica
Butlletí Interior
Toponímia i Antroponímia d'Andorra 1981
Col·loqui sala d'actes del MI Consell el dia 22 d'abril de 1981
RA5990 801.311BUT
Pàg 28

...El .Sr Albert Pujal confirma, que vivint a la vora del riu Valira, sempre ha sentit dir expressions com:

<<**Baixa una Valira com per a moure tres moles**>>...

54

Fenomen:Tempesta/Neu

Ubicació de les fonts: Biblioteca Nacional.

Butlletí del centre excursionista de Catalunya 1932XLII 1932

R.58603

Descripció:

pàgina 64,

Es fa referència a la llegenda de l'argolla de Fontargent

Es donen diverses explicacions sobre dita argolla. Cito les dos que estan relacionades amb fenòmens naturals:

...Es diu que fou clavada allí en començar-se el món; quan, els homes encara eren gegants i que el pare Noè hi va lligar la seva arca quan, cansat de navegar, volgué saber si hi havia terra ferma, que des d'allí envià el colom en cerca de terra seca, i també que allí va esperar el retorn d'aquest.

Una altra llegenda diu que Aníbal lligava els elefants del seu exèrcit en aquella anella, quan descansava en algun campament; i que quan acampà a la Fontargent, **en fou tret per una grossa tempesta** que no li donà temps d'emportar-se-la en reprendre el viatge.

Nota: Anotacions adjuntades a referència número 19

Notícia del febrer de 1932 sobre un servei d'informació meteorològica del temps i de la neu en qual hi haurà una estació a Soldeu(Butlletí de la neu). En principi adreçat als esquiadors.

55

Fenomen:Neu

Lloc: Llac dels Pessons

Cronologia: Excursió realitzada el juny de 1931

Ubicació de les fonts: Biblioteca Nacional.

Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya Gener-Juny 1935 476-481

R.56606

Descripció: Referència a la pàgina 17 del Butlletí núm. 476 de gener de 1935.

Ascensió als Pessons per la cara nord

Aquesta escalada fou intentada al juny de l'any 1931 pel consoci Àlvar Menéndez junt amb dos companys, però, degut a ésser tot just el començament de la temporada, la neu i el glaç els impediren portar-la a terme.

56

Fenomen: Sismicitat

Lloc: Andorra.¿Escaldes?

Cronologia: Andorra(1865)/¿Escaldes?(1900)

Ubicació de les fonts: Biblioteca Nacional.

Recopilació de dades sísmiques de les terres catalanes entre 1100 i 1906 - Barcelona : Fundació Salvador Vives Casajuana.

FONTSERÉ, Eduard

IGLÉSIES FORT, Josep

Dipòsit legal: B.11533-1971.

Conté bibliografia i índex toponímic

Registre: R.54496

Impactes antròpics: Desaparició del poble del Fener

Descripció: Pàg.326 Recopilació de dades sísmiques

Diu:

L'any 1862 trobem un terratrèmol a Elx, un altre a la seu d'Urgell i un altre a Perpinyà. El 1865 se'n manifesta un a Andorra.

Nota: ¿Causa de la desaparició del poble del Fener el 1865?

Pàgines 407-409

Fa referència al moviment de 1865 i la desaparició del Fener

Pàg.451

Diu:

El 4 de març de 1900 s'observa una lleugera vibració sísmica a Ciutadella(Menorca) i el 7 de novembre una altra, percebuda a Les Escaldes(Andorra)

Pàg.506

7 novembre 1900 Tarda. Vilanova de les Escaldes . Intensitat III

Nota: No queda clar si es refereix a Les Escaldes del Principat d'Andorra.

57

Fenomen: Pluja

Lloc: Parròquia de la Massana

Cronologia: Vespre de nadal de 1935

Ubicació de les fonts: Biblioteca Nacional.

Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya XLVII 1937

R.58605

Impactes antròpics: Esllavissades i pluja en època no habitual

Descripció: Pàg.53 Núm 502 del Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya

Pics de Setúria i Serra Llarga, per Lluís Estasen

-Parla de l'arribada a la vila de la Massana el **vespre de nadal del 1935**. En l'explicació hi diu: ...La pluja, que des de la Seu ha estat molt intensa, segueix torrencialment tota la nit, i en llevar-nos al matí, veiem que ha fugit tota la neu dels baixos. Per a matar l'estona, ens proveïm de picots, pales i fustes i ajudem a netejar els esllavissaments caiguts a la carretera a fi de deixar pas a l'auto de servei. A mig matí para de ploure i sembla que el temps vulgui millorar.

...Carregats amb els esquís i les motxilles, pugem a Escàs, caseriu situat uns deu minut més amunt, i com que la neu ja és abundosa i seguida, ens posem les fustes als peus.

Pàg. 56:

Havent fet nit a Tor:

Dia 28.-Ens llevem amb temps dolent. Les boires són molt baixes i deixen caure una menuda pluja.

58

Fenomen: Neu

Lloc: Vall d'Incles

Cronologia: Possiblement es refereix a una excursió que s'encetà el 16 de març de 1957.

Ubicació de les fonts: Biblioteca Nacional

Montaña. Centro excursionista de Cataluña 1956-1957

RA.3847

Descripció sobre excursió a Andorra a:

Montaña

Barcelona

Mayo-Junio 1957 núm.49 Año X

Impactes antròpics:DADES(Congestes) Fa referència a una breu temporada d'esquí.

Descripció:Pàg.297

María Antonia Canals

Campamento Invernal en el Valle de Incles (Andorra)

Fa la descripció de què el 16 de març per la tarda(possiblement l'any 1957)varen anar a la vall d'Incles a instal·lar un campament per a fer de base.

Resum d'algunes mencions:

Al tomar el camino que arranca de la carretera de Soldeu, sólo las lejanas cumbres se veía blancas, y casi nos hacíamos la ilusión de no encontrar nieve.

...Pero al llegar a las últimas bordas, nuestras esperanzas se desvanecieron. Allí el valle se bifurca, en uno, ancho y soleado que sigue en dirección norte, y otro, a nuestra derecha, que a su vez se divide en los de Xuclá y Siscaró, los cuales por ser más cerrados y orientados al oeste, guardaban todas las reservas necesarias...

...El río, saltando entre grandes piedras, separaba dos laderas bien distintas: una de hierba y otra de nieve. La impresión era de primavera o de riguroso invierno según se volviera uno cara al norte o cara al sur.

Pàg.298

En referència a la neu quan hi són al Pic de la Cabaneta:

...La nieve, aunque demasiado blanda, nos brindó un magnífico descenso de más de hora y media, que nos parecía un sueño **después de una breve temporada de esquí como la de este año.**

...El primero que se encuentra es el Estany Gran de Xuclà. La nieve se había acumulado en gran cantidad, y el lago al descender el nivel, la había hecho abrir grietas que descubrían sus entrañas dy hielo verde...

59

Fenomen:Neu

Lloc: Pic de la Serrera/Pla de Sorteny

Cronologia: Excursió realitzada el maig de 1963

Ubicació de les fonts: Biblioteca Nacional

Revista Montaña. Centro excursionista de Cataluña 1964-1965

RA.3851

NÚM 96 Marzo-Abril 1965 XVIII

José MªSala Albareda

Una excursión con esquís al pico de Serrera(excursió realitzada al maig de 1963 amb un grup del C.E. de Tarrasa).

Impactes antròpics: DADES

Descripció:

Extractes:

...La nieve permite subir cómodamente a pie

...Pasa el tiempo rápidamente y nos preparamos para el descenso...

...Recuerdo buenos descensos en montaña, pero de la amplitud, desnivel, longitud y nieve excepcional como la de este día en el Sarrern, muy pocos.

El Pla de Sorteny está ya a nuestro alcance. Quisiéramos que el descenso durara siempre, que el final estuviera siempre más allá del último recodo posible. Pero esta vez la realidad no es misericordiosa y un último viraje hace saltar la nieve sobre la hierba que empieza a verdear junto al torrente que impetuoso entona su himno a la primavera recién estrenada

Nota: Fotos del pic de la Serrera i de l'Estanyó

60

Fenomen: Neu

Lloc: Pic de Siguer, de Rialp o de la Font Blanca

Cronologia: Publicació del desembre de 1973. Possiblement la narració es refereixi a la primavera de dit any.

Ubicació de les fonts: Biblioteca Nacional

Muntanya. Centre excursionista de Catalunya

RA.3855

Any XCVII Núm. 670 Vol. 84

Desembre de 1973

Pic de Siguer, de Rialp o de la Font Blanca

Per Joan Cardona

Impactes antròpics: DADES

Descripció:

Extractes

L'última primavera va mantenir la neu abundant dalt dels cims, i els camps eren verds com mai no els havia vistos. Pels darrers dies de maig, a primers de juny, els esquís eren ben útils a la muntanya.(¿primavera 1973?)

...vaig anar per la carretera, fins el Castellar, uns quilòmetres més amunt del Serrat.

Em creia que no hauria pogut pujar tant, per mor de les allaus que baixen cada any damunt la vall de Tristanya, però algú havia tingut cura de netejar la carretera. Només per les seves vores es veien, de tant en tant, els arbres arrencats, les branques i les pedres que havien baixat per les canals.

... La petita cresta, que altres vegades, en aquest temps, deixa veure la roca, està ara completament coberta. Arribo al capdemunt de tot sense trepitjar ni una sola pedra.

...Aquest cim ja el vaig pujar, també amb neu, un primer de juny ara fa trenta-quatre anys

Descens:...un <<xus>>llarg em mena sota un pendent herbat amb poques clapes de neu.

Em trec de nou els esquís, em descarrego d'algunes coses i em torno a enfilar. Vers el Mont del Serrat, a l'altra banda del port de Varilles.

61

Fenomen: Diversos

Lloc: Principat d'Andorra

Cronologia: Any 1788

Ubicació de les fonts: Biblioteca Nacional

Diari de viatge.

Francisco de Zamora

RA.5324

Impactes antròpics: Dades referencials i anecdòtiques.

Descripció:

Pàg.223: diu Zamora(22 de setembre de 1788)

En todo este país caen muchas nieves, de modo que hay casa que tienen que salir por las ventanas.

...Para sacar las aguas del río y para cerrar sus campos acen estos naturales unas paredes de piedra seca, de tanta suabidez y unión que resisten qualquier abenida.

Pàg.225

...y a la derecha queda el pueblo de Anyós, y aquí empieza a ensancharse el terreno y suavizarse las faldas de los collados. En lo ondo se ven varios molinos, y allí vi estar recogiendo la hoja del olmo y la del saúco, cuyos árboles dejan pelados para darlo a los cerdos.

Ya hay trigo nacido en este Valle, pues como hace frío y nieva tanto, necesitan sembrar al acavar la cosecha. El trigo que cogen se llama espelta, y es un centeno de buena calidad, como el de las demás serranías de España.

...La errería es una pieza digna de verse, por estar mui bien construida y con sus fuelles de agua muy bien echos. En ella se trabaja algunas temporadas del año; y como el país es tan frío y nevoso, se ha de recoger precisamente en el verano el carbón y mena necesarios para el consumo.

Pàg 226

Dia 23

Fuimos a la iglesia de Ordino, y en su sacristía vi un edicto del año de 1724 en que el opispo de Urgel se titula Príncipe Soberano de la Valle de Andorra, y en el día ponen de "las Valles".

Esta iglesia tiene la adlocación de San Cornelio y San Cipriano, y es de nave pequeña, con cubierta y suelo de madera. Su altar mayor, de dos cuerpos, con estatua, y el del Rosario y San Guillermo, no son de mala hechura. El campanario tiene tres cuerpo y es parecido a los demás del Valle. Hay en él un reloj. La iglesia tiene su cementerio fuera, y en él **ay una pieza que llaman el comunidor, destinada para exorcismar desde allí las tempestades, cuya práctica acaba de prohibir el Opispo en esta parroquia y demás del Valle.**

Pàg230

Dia 24

A la tarde salimos para ir al pueblo de Soldeo, atravesando el Coll de Ordino, en cuya falda nos cogió una grande lluvia.

APÈNDIX DOCUMENTAL

5. Carta de don Guillem d'Areny i de Solà a don Francisco de Zamora. Ordino, 21 d'agost de 1789

RB,ms.II 1229, fol. 65

(En referència a l'interès de Zamora per les argolles de Fontargent)

Las llubias que hemos tenido por aquí me han detenido y quitado el gusto de visitar las Anillas, y cierta nota que espero para saber se fijó el sitio en que se hallan, pero de todos modos la semana que viene espero visitarlas.

7. Carta de don Guillem d'Areny i de Solà a don Francisco de Zamora. La Seu d'Urgell, 8 de setembre de 1789.

RB,ms. II 1229, fol. 31-32

Urgel, y setiembre 8 de 89

Amigo y señor. Quando la semana pasada estaba para visitar las anillas, o el sitio en que se crehen un fuerte temporal llenó los altos de nieve y piedra: ahora el tiempo se ha puesto dulce, creho, y podré ir allá esta semana con el favor de Dios...

Nota:

Comunidor: Segons el gran diccionari de la llengua catalana

Comunidor: m ART/RELIG

Petita edificació en forma de porxo obert a tots quatre vents, coberta i situada prop de l'església, on s'aixoplugava el sacerdot que comunia les tempestats i les pedregades.

Comunir:

RELIG

Conjurar el mal temps amb oracions o exorcismes.

62

Fenomen: Neu

Lloc: Principat d'Andorra

Cronologia:

Ubicació de les fonts: Biblioteca Nacional

Pirineos enero-junio 1947. núm 5

E-5621

La nieve y los glaciares en el Pirineo por R. Plandé

Impactes antròpics: DADES

Descripció:

Pàg 173:

-Las carreteras que atraviesan el macizo en España una innivación sensiblemente menor a igual altitud; la de la Bonaigua está obstruida de noviembre a mayo (el puerto de la Bonaigua está a 2.072m.); la carretera de La Seo de Urgel a Andorra la Vella, de fines de noviembre a fines de marzo. Esta zona es también la de las estaciones de esquí, que necesitan forzosamente cuatro o cinco meses de innivación permanente. Sobre los 2000 y hasta los 2700 metros, la nieve permanece unos seis u ocho meses, y a alturas superiores a los 2800 metros no desaparece más que algunas semanas por año, cerca de dos meses, en el Pic de Midi de Bigorre.

Estos límites de innivación se modifican naturalmente por la exposición distinta de las vertientes...

63

Fenomen: Climatologia

Lloc: Andorra

Ubicació de les fonts: Biblioteca Nacional

Pirineos abril-junio 1948 núm. 8 Consejo Superior de investigaciones Científicas. *Revista de la estación de estudios pirenaicos*

E-5622

Pàg. 271 Notas de etnografía pastoril pirenaica.- La trashumancia por R. Violant y Simorra

Impactes antròpics: Dades i curiositats

Descripció:

Pàg .272

EXODO DE LOS REBAÑOS EN INVIERNO

Así que llegan los primeros fríos, los rebaños o *cabañas* trashumantes dejan los pastos pirineicos para dirigirse a la tierra baja...Cuyo traslado de los pastores y rebaños, se efectúa durante el mes de octubre hasta primeros de noviembre...

Pero la fecha tradicional pastoril que señala, de tiempo inmemorial, el éxodo a los pastos de la tierras de clima más benigno que el Pirineo, es la fiesta de Todos los Santos; tal como hallamos en el valle de Tena, valles de Bielsa y Gistáin, Pallars en general, Andorra, Cerdaña,etc. Sobre todo antaño, ya que se respetaban, mucho más que hoy, todas las cosas heredadas de los antepasados por vía tradicional.

Pàg. 274

Desde la santa Criz de mayo(día 3) hasta aproximadamente el día 10 ó 15, acostumbran a subir otra vez todos los rebaños trashumantes que han ido a invernar a la tierra baja.

ÉXODO DE LOS REBAÑOS EN VERANO

Una vez esquilado el ganado y marcado...se hacen los preparativos para conducirlo a las cumbres, donde pacerá hasta San Miguel, por lo menos, la hierba fresca de los puertos. Cuyo desplazamiento de los pastores y rebaños, la faceta más interesante de la vida pastoril veraniega, se verifica entre los últimos días del mes de mayo y primeros de julio.

En Andorra por San Juan.

Pàg. 276

Por San miguel de septiembre abandonaban los pastos de verano...

64

Fenomen: Llamp

Lloc: Església de Sant Esteve. Andorra la Vella.

Cronologia: Any 1940

Ubicació de les fonts: Biblioteca Nacional

Església de Sant Esteve(Andorra la Vella) D,L;And.964-2001 Fundació CaixaBank

Impactes antròpics:Destrossa de campanar

Descripció:L'any 1940 un llamp el va destruir en part i, en refer-lo, s'hi va afegir un tercer pis, i va prendre la forma que té en l'actualitat. L'obra fou duta a terme per l'arquitecte Sr. J. Puig i Cadafalch l'any 1942.

Nota:2 pàgines fotocopiades del llibre sobre l'església. Tanmateix està en dita reproducció una fotografia de Valentí Claverol, en la qual es veu la reparació de dit campanar.

65

Fenomen: Sequedat de riu

Lloc:Riu de Bixessarri, riu Runer.(Parròquia de Sant Julià de Lòria)

Cronologia: Exploració feta el 13 i 14 d'agost de 1888

Ubicació de les fonts: Biblioteca Nacional

Revue des Pyrénées

France Méridionales-Espagne Tome VI-1894 Toulouse

RA-4115

Impactes antròpics: DADES

Descripció:

Pàg.332:

Excursion Botanique en Andorre

...Nous voulons combler partiellement cette lacune en donnant dans la *Revue des Pyrénées* le compte rendu d'une collecte florale en Andorre, au cours d'une exploration faite les 13&14 août 1888.

Pàg 349. 14 d'agost de 1888

La route passe près des *bordes de Xowall*, & un peu plus loin en face de la chapelle de Santa-Filomena, que l'on aperçoit sur la rive droite du Valira; plus loin encore, elle laisse à droite un pont de pierre (995m) qui conduit dans la vallée d'Os, d'où descend, pour se jeter dans l'Embalire, **le ruisseau de Vexasarri, en ce moment à sec.**

Pàg. 351

Après quarante-cinq minutes de marche(style montagnard), à partir de San Julia, nous franchissons le Rubicon andorran, **en ce moment à sec**, le torrent de Rûner (890m) qui marque la limite de l'Andorre & de l'Espagne.

Autor: Hte Marcailhou D'Aymeric,
Pharmacien de 1re classe, à Ax (Ariège)

66

Fenomen: Dades sobre construcció

Lloc: Andorra
Ubicació de les fonts: Biblioteca Nacional
Ilerda Instituto de estudios Ilerdenses
Año II núm. III fascicle II
R.56297

Descripció:

Pàg. 357

La Casa en Andorra por Salvador Llovet Reverter, profesor de la Universidad de Barcelona

Resum:

Influència del medi

Pàg. 363

El establo generalmente de techo alto a fin de tener mayor capacidad de almacenaje para forrajes invernales

Pàg. 368

Los tejados. En su aspecto exterior están divididos en dos vertientes con la arista del diedro que forma, perpendicular a la línea de la fachada principal...

Además el peso de la nieve debe estar previsto y reforzada la sustentación del tejado; así existe como fundamental estructura de éste las vigas (cabios) que descansan desde la pared hasta una gran viga central, (llomar) que corre por la arista; sobre estas vigas, distribuidas en buena densidad, se encuentra un entablado llamado *tisellat*, sobre el que descansan las losas (lloses) de pizarra ordoviciense, que a este fin se arrancan en el país. En ocasión para reforzar los cabios corre por el centro de estos, otra viga de buen diámetro, entre la pared y el llomar, con lo que todo el armazón resulta de gran solidez.

Así resulta el tejado (en losas) de magnífico valor geográfico; por una parte la abundancia de madera y de vigas de un buen espesor significa la existencia de importantes bosques y aún la baratura del producto comunal; de otra parte, la cubierta de pizarra, representa además de la presencia de esquistos susceptibles de arrancarse en grandes lascas, la facilidad de deslizamiento de la nieve evitando pesos excesivos. Esta propiedad resbaladiza, explica la poca inclinación del ángulo de los tejados, que acostumbra a ser de unos 20 a 25 grados, contrariamente a otras zonas pirenaicas; mas un deslizamiento excesivo podría perjudicar arrastrando las losas de pizarra, y por ello se colocan de trecho en trecho unos pequeños trozos de hierro rectangulares, sobresaliendo pocos centímetros del nivel superior del tejado, a fin de sostener algo de nieve y evitar su descaje.

(En invierno la vida se hace en el soler, por el calor de la cocina)

Pàg. 371

El balcón (balcó, eixidor) es pequeño; no llega a sobresalir ni un metro y no alcanza dos metros de longitud casi nunca; descansa sobre vigas demadera (boquets) con suelo entarimado y barandilla también de madera; para evitar la nieve o la lluvia por toda la anchura del balcón...

67

Fenomen: Pluja/Esllavissaments

Lloc: Camí d'Encorcés. Torrent del Forn. (Andorra la Vella)

Cronologia: Carta signada el 14 de gener de 1967. El document parla de les recents pluges.

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

ACA 160 1532. Demanda al Comú d'Andorra per a la neteja d'un camí malmès per les pluges.

Procés natural: A causa de la pluja es produeix l'enterrament del camí a causa de l'arrossegament de pedres i terra.

Impactes antropològics: Destrossa de camí i finques particulars.

Descripció: Dos particulars s'adrecen al Comú per a demanar que arreglin i netegin el torrent, destrossat per les pluges, ja que ha afectat les seves finques. Hem de constatar que dites persones fan referència a les recents pluges, fet que per la datació de la carta ens diu que hi va haver pluja en plena època hivernal.

Nota: Document escanejat

68

Fenomen: Incendi

Lloc: Bosc de Solobre. (Andorra la Vella)

Cronologia: Diversa

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

ACA. Llibre d'Actes. 7 de setembre de 1931. "Se ha nomenat igualment una comissió per anar inspeccionar en el bosc de Solobre los arbres cremats" (1 doc. escanejat)

ACA. Llibre d'Actes. 16 de maig de 1932: "se ha procedit igualment en lliura la subasta d'arbres

cremats en lo bosch de Solobre..." (1 doc. escanejat)

ACA.Llibre d'Actes.13 de juny de 1932 "*Se ha nomenat per Comissionats per anar y mirar y contar los arbres de la Sucarrada del Bosch de Solobre...*" (1 doc. escanejat)

ACA.Llibre d'Actes. 26 de juny de 1932. Informació relacionada amb arbres del bosc de Solobre destinats als telèfons.

ACA. Llibre d'actes. Acta del 9 de juny de 1949

També ha sigut nomenada altra comissió composta dels Sr. enric Cassany y Francesch Ricart per anar a mirar a Solobre(¿)la fusta cremada i fer una inspecció al riu de Enclar per la fusta fraudulentament tallada"

(1 doc. escanejat)

ACA. Llibre d'actes. Acta del 31 d'agost de 1949.

Gestions per la subasta de la fusta cremada. Es creu que s'ha de demanar revisió de creus entre parròquies per aquesta causa. Alusió a l'incendi de Solobre.

(2 docs. escanejats)

ACA 619, 2018, b393. En relació a incendi. Datada el 21 de setembre de 1949. Doc. Escanejat(Solobre?)

ACA. Llibre d'actes. 18 d'octubre de 1949. Alusió al darrer incendi produït a Solobre i **partida de la Margineda**. Es fa referència als emprius. (1 doc. escanejat)

ACA. Llibre d'actes. 23 d'octubre de 1949. Sobre la subasta dels arbres cremats de Solobre i la Margineda.(1 doc. escanejat)

ACA. Llibre d'actes. 3 de novembre de 1949. Sobre la subasta dels arbres cremats de Solobre i la Margineda.(1 doc. escanejat)

ACA 620, 2017,b393. Cessió del Comú d'Andorra d'arbres cremats. Carta datada el 8 de novembre de 1949 (2 docs. escanejats)

ACA 621, 2022,b 393. Cessió del Comú d'Andorra d'arbres cremats.Carta datada el 8 de novembre de 1949 (3docs. escanejats)

ACA623, 2016,b393. En relació a subasta de pins cremats del Bosc de Solobre.Carta datada el 10-11-49. (doc.escanejat)

ACA624, 2019,b393. Carta dels veguers al Comú d'Andorra en relació amb l'incendi de Solobre. Datada el 15 de març de 1950.Doc escanejat

ACA 625, 2020, b393. Resposta del Comú en relació a la carta dels veguers. Datada el 16 de març de 1950.Doc escanejat.

ACA 628, 2386, b393.Resums de fusta venuda del Bosc de Solobre. Datada el 16 de setembre de 1950. (2 docs.escanejats)

Impactes antròpics: Crema d'arbres amb un conseqüent procés d'intercanvi d'informació i documentació entre diferents poders.

69

Fenomen: Incendi

Lloc: Bosc de Costa-Seda

Cronologia: Any 1950

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

ACA 626, 2021, b393. Acord entre el Comú d'Andorra i el de Sant Julià sobre uns pins cremats. Datada el 4 d'abril de 1950.(3 docs.escanejats)

ACA 627,2023,b393.Sobre l'acord entre el Comú d'Andorra i el de Sant Julià sobre uns pins cremats. Datada el 28 d'abril de 1950.(3 docs.escanejats)

Descripció: Acord entre el Comú de Sant Julià i el d'Andorra la Vella sobre uns pins cremats al bosc de Costa-Seda. Es diu que els pins cremats del bosc empriu entre les dues parròquies, foren subastats el 23 d'abril de 1950.

Acta 4 d'abril de 1950

-Informació sobre uns arbres cremats en el bosc denominat per emprius de Costa-Seda entre Andorra i Sant Julià. Talla i extracció dels arbres cremats.

Nota: ACA 627 Transcrit

70

Fenomen: Incendi

Lloc: Boscos de Maians i Font de l'Esterell (Parròquia d'Andorra la Vella)

Cronologia: Any 1957 (Probablement l'incendi es va produir l'estiu de dit any)

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

ACA 638, 2041, b393. Autorització dels veguers al Comú d Andorra per a tallar i vendre uns arbres cremats. Datada el 5 de setembre de 1957. (1 doc. escanejat)

ACA 639, 2339, b393. Subasta del Comú d'Andorra d'arbres cremats. Datada el 6 de setembre de

1957.(1 doc.escanejat)

ACA 644, 2178, b393.Contracte del Comú d'Andorra amb un particular sobre la compra de fustamenta. Datada el 10 de novembre de 1958.(2 docs.escanejats)

Procés natural: Incendi que va provocar majoritàriament crema de pins.

Impactes antròpics: Els veguers autoritzen la tala i venda de 2.800 pins cremats. Es decreta la cura del ramat en d'altres llocs per a evitar perills de possibles inundacions. Tanmateix es menciona la replantació.

Descripció:

A causa de dit incendi s'obre un procés de venda i subhasta de la fusta cremada. Dit procés abasta diferents institucions com els Veguers o Comú.

71

Fenomen: Incendi

Lloc: Bosc de Solobre(Andorra la Vella)

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

ACA 645, 2179,b393. Contracte del Comú d'Andorra amb particular sobre venda de fusta del bosc de Solobre. Datat el 2 de desembre de 1958. (1doc.escanejat)

ACA 1065, 2044,b393. Sol·licitud de Joan Armengol al Comú d'Andorra per a tallar arbres del bosc de Solobre. Datada el 5 d'octubre de 1962. (2 documents escanejats)

Descripció:

ACA 645: Compra d'un particular de fusta del bosc de Solobre.

ACA 1065: Demanda d'autorització al Comú per a tallar arbres de la "sucarrada" de Solobre "que es cremà fa cosa de 3 o quatre anys".

72

Fenomen: Incendi

Lloc: Bosc de Solobre (Andorra la Vella)

Cronologia: Incendi produït el 9 de juny de 1938

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

ACA 258(4 docs.escanejats)

Impactes antròpics:Procés judicial.

Descripció:

-Carta del Cònsol major de la parròquia d'Andorra, exposant sobre l'incendi produït al bosc de Solobre. Diu que a l'enviar homes per a extingir-lo, trobaren a Juan Adam Conill, *alies Chiquitin*. Exposa que hi ha indicis de la seva culpabilitat.

En l'altra carta del 15 de juny de 1938 es fa constància de la compareixença entre el batlle(Anton Tomàs) i Juan Adam Conill. Aquest darrer nega les acusacions.

Nota:**Doc. transcrit**

73

Fenomen: Gelera

Lloc:Carretera entre la Parròquia d'Andorra i Encamp

Cronologia: Carta datada el maig de 1911

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

ACA223, 480, b388

Impactes antròpics: Dades i/o curiositats.El Comú d'Andorra respon a un requeriment del Consell General sobre una queixa o demanda d'un particular sobre l'existència de gel en un prat particular. Tanmateix dit comú tansols reconeix una queixa sobre el mal estat de la carretera.

Descripció:

-El Comú d'Andorra s'adreça al Consell General per aclarir que no és certa l'afirmació que a primers de gener hi hagués gel al prat del Marianet i que tampoc era cert que el Senyor Palmitjavila fes queixa al Cònsol per fer-lo trencar. Diu que és veritat que *Gaspáva* fer queixa pel "mal estat en que s'estaba la carretera á la Borda de Ramonet al Empalladó conegut per Grau(.....), per tot lo cual li observá lo Sr Consul que era competencia del Hble Comú d'Encamp per ser al seu terretori."

També es fa referència sobre qui té la competència del manteniment de la carretera per a evitar accidents.

Nota:(3 docs.escanejats)**Doc. transcrit**

74

Fenomen: Pluja

Lloc:Església parroquial de Sant Esteve(Parròquia d'Andorra la Vella)

Cronologia: Carta datada l'1 de setembre de 1921

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

ACA81, 61.6 b.386 Comunicació al Comú d'Andorra amb informació sobre la restauració de l'església feta malbé per les pluges.

Impactes antròpics: Destrossa de la coberta i bòveda de l'església

Descripció: Es comunica a l' Hble. Comú d'Andorra la Vella que després de la Visita Pastoral realitzada pel bisbe Justí Guitart, s'observa el mal estat de la coberta a causa de les pluges. S'informa que es mana la reconstrucció, al mateix temps que demana la col·laboració econòmica del comú en dita reconstrucció.

Nota: **Doc. transcrit**(3 docs. escanejats)

75

Fenomen: Esllavissada

Lloc: Finca "Terres del Torrent del Forn".(Sota del pont que hi ha a prop de la casa Rosselló). Carretera de la Comella(Parròquia d'Andorra la Vella)

Cronologia: Carta datada el 12 d'agost de 1966

Ubicació de les fonts:Arxiu Nacional

ACA159,1681, b392 .Súplica d'Esteve Armengol Pal al Comú d'Andorra per informar dels desperfectes a la seva finca de la Comella, a causa de les aigües pluvials.

Procés natural: Esllavissament de pedres i terres a causa de les pluges.

Impactes antròpics: Danys en finca particular.

Descripció: El senyor Esteve Armengol Pal acudeix al Comú a causa del derrumbament de terres i pedres a la Comella, havent-se desviat l'aigua cap a la seva finca. Demana al Comú l'arranjament dels desperfectes.

Nota: Doc. escanejat.

76

Fenomen: Caiguda d'una roca

Lloc: ¿Terme de Sispony?

Cronologia: Visura feta el 5 d'abril de 1837

Ubicació de les fonts:Arxiu Nacional

ACA 5392,b385, 23 .Sentència del Tribunal de Visura a causa de la caiguda d'una roca.

Procés natural: Caiguda de roca sense estar clares les causes.

Impactes antròpics: Caiguda d'una roca en un terreny particular.

Descripció: Salvador Areny del terme de Sispony, al qual li ha caigut una roca en una Borda i terreny de la seva propietat, cita al Tribunal al Comú d'Andorra, perquè creu que dita roca ha caigut de dit terme. Pretèn que dit Comú tregui la roca i pagui els danys. Els jutges desestimen la seva demanda.

Nota: Als documents escanejats hi ha una anotació"Copia?", en la que possiblement els documents no siguin els originals, sino còpies

A la respectiva carpeta es troba un document word, amb una altra carpeta sobre informació suplementària de l'afer.

2 docs. escanejats**Doc. transcrit**

77

Fenomen: Aiguat

Lloc:Visura datada el 28 de març de 1744

Cronologia: Fa referència a un aiguat de l'any 1743

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

ACA5385 189 ,b386. Llibre de les visures del Consell de la Parròquia.

Impactes antròpics:Litigi entre particulars i referència a destrosses per aiguat.

Descripció:

Visura entre Joan Senturé d'Engordany i Macià Babot de les Escaldes.

Nota: (3 docs. escanejats) **Doc.transcrit**

78

Fenomen: Aiguat

Lloc:Santa Coloma (Parròquia d'Andorra la Vella)

Cronologia: Visura datada el 22 d'abril de 1748(?)

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

ACA5385 189 ,b386.Llibre de les visures del Consell de la Parròquia.

Impactes antròpics: Litigi entre particulars. Visura per la servitud d'un pas.

Descripció:Fa referència a un aiguat d'abans de l'any 1748(?). Visura instada per Francisco Puial de Santa Coloma contra Joseph Nagua(.) alies Riberaigua de Santa Coloma. **En dita reclamació es**

mentiona una paret o empit feta després de l'aiguat. Es discuteix la ubicació on està construït dit empit.

Nota: 2 docs. escanejats

79

Fenomen: Aiguat

Lloc: Parròquia de Sant Julià de Lòria

Cronologia: Any 1726(Probablement juny)

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

ASC1735

Impactes antròpics: Sentència de Visura

Descripció:

ASC1735.20 de setembre de 1735.Sentència de Tribunal de Visura(3^a Instància) en una causa entre Esteve Cavalill i el senyor Aldias, pels límits que el primer ha donat a un prat que té a la partida de l'Aiguera després de l'aiguat de 1726. Sentència favorable al segon.

(2 docs. escanejats)

Nota: Més dades i/o possibles dades, a la respectiva carpeta gràfica.

Llibre d'actes del Comú de Sant Julià de Lòria

Núm. 3 1866-1755

17-6-1726

-En dita acta es menciona la reparació de palanques. (doc. escanejat)

Nota: Dit aiguat de 1726 coincideix amb la referència núm. 216.

ASC 1640,. 1743/V/20.-Sentència en la causa sorgida entre Martí Bonet de Sant Julià i el Comú d'aquesta parròquia per un prat anomenat de la Parròquia, situat al costat del Valira, el qual va canviar de curs durant l'aiguat de l'any 1726, a favor del Comú de Sant Julià de Lòria.

6 docs.escanejats

80

Fenomen:Tala de fusta

Lloc: Boscos de Solobre, Maians i la Comella

Cronologia:Consell de Comú del 24 de febrer de 1949

Ubicació de les fonts:Arxiu Nacional

ACA Llibre d'actes

Impactes antròpics:Es mana a una comissió per anar a inspeccionar.

Descripció:

"La comissió nomenada per anar a mirar els boscos y controlar la fusta tallada amb frau composta del Sr. Enric Cassany(surt tatxat)Bra. Bonfill i Bra Aleix en els boscos de Solobre, Mayans y Comella..."

Nota:2 docs. escanejats.

81

Fenomen:Aigua

Lloc:Ordino

Cronologia:15 de març de 1710

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

CF 821

Impactes antròpics:Sentència de visura

Descripció:

-Sentència de visura entre particulars per unes diferències per unes possessions al terme de Llorts: prat d'Ascoter, prat de lo Pedasol i terra de lo Areny. Es fa referència a que *"lo fort de l'aigua sen a aportat trosos de prat"*.

Nota:(CF)Casa Fijat.(2 docs. escanejats)

82

Fenomen: Incendi

Lloc: Bosc de la Bessosa i Solana de Coma Obaga (Parròquia d'Ordino)

Cronologia: Sentència del Tribunal de Corts amb data 23 de juliol de 1949

Ubicació de les fonts:Arxiu Nacional

ACO 553-554

3 d'agost de 1949.-Carta del batlle Episcopal al Cònsol d'Ordino remetent-li una sentència sobre la crema dels boscos de la Bessosa i Solana de Coma Obaga

Impactes antròpics: Crema dels boscos de la Bessosa i Solana de Coma Obaga

Descripció: Dita sentència del Tribunal de Corts condemna a 3 persones com a autors per omissió d'un

acte d'imprudència temerèria, que va contribuir a l'extensió i gravetat de l'incendi.

Nota:3 docs.escanejats

83

Fenomen: Aiguat

Lloc: Ordino

Cronologia: Carta datada el 24 d'octubre de 1939. **Referència a l'aiguat de 1937**

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

ACO 487

Descripció:

-Súplica del senyor Julià Reig Roqueta per a poder talar arbres, per arreglar alguns danys soferts a la seva finca anomenada "Any de la Part", a causa de les riuades.(1 doc. escanejat)

84

Fenomen: Aiguat

Lloc:Aixirivall. (Parròquia de Sant Julià de Lòria)

Cronologia: 1874/06, aprox,-

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

ACSJ núm.758

Descripció:

- Súplica del Comú de Sant Julià de Lòria adreçada al Consell General de les Valls d'Andorra, on demana que s'obligui a pagar a Ramon Pascuet, Josep Solsona, Esteve Pallerés, Josepa Santuré, vídua de Josep Ricart i Rita Solà, la part proporcional de la construcció d'un ampit al riu d'Aixirivall que amenaça ruïna, així com els danys ocasionats per la seva negativa. Segueix el decret del Consell General amb data 8 de juny de 1874.

Nota: En la súplica del Comú es reflexiona sobre la protecció de la vila de Sant Julià en front dels aiguats.

(4 docs.escanejats). Doc. transcrit.

85

Fenomen: Aiguat

Lloc: Parròquia de Sant Julià de Lòria

Cronologia: Document datat el 26 d'octubre de 1745

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

ACSJ847

Impactes antròpics: Litigi entre administració i particular

Descripció: Instància del comú de Sant Julià amb Martí Bonet sobre un ampit que ha realitzat, i que el dit Martí Bonet creu que li pot ocasionar danys al seu prat al poder-li entrar aigua dins el seu prat. Es sentència que el comú ha de retirar l'ampit per a no ocasionar danys i pèrdues a Martí Bonet.

(3 docs.escanejats)

Nota:Un altre document sobre el mateix afer a ASC 1709, inclòs a la respectiva carpeta gràfica.

ASC 1709, 26-10-1745.-Sentència del tribunal de Visura,(3ª instància) en una causa entre el Comú de Sant Julià i Martí Bonet, perquè el Comú ha construït un mur de pedra i Martí Bonet considera que en cas d'aiguat el mur desviarà el Riu Valira vers el seu prat. Sentència favorable al segon.

(3 docs. escanejats)**Transcripció no finalitzada**

86

Fenomen:Aigua

Lloc: Andorra

Cronologia: 19 de novembre de1847

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

CF 93

Descripció:

Carta de Joan Minoves adreçada a Joan Adellach, referent als danys causats per l'aigua dels camins.

(2 docs. escanejats)

87

Fenomen:Aiguat

Lloc: Parròquia d'Andorra

Cronologia:27 d'octubre de 1586

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

ASC, llibre núm. 26

Impactes antròpics: Destrossa de camins i possiblement d'un pont.

Descripció:

Cònsols i consellers de la parròquia d'Andorra:

"...que per tot lo mes de abril mes prop vinent ayen de aver adobat lo camí della creu de Andorra fins hont estave lo pont ans dell aiguat del pnt.any"

Nota:1 doc. escanejat

88

Fenomen: Aiguat

Lloc: Bissessarri (Parròquia de Sant Julià de Lòria)

Cronologia:22 de setembre de 1802

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

ACSJ núm. 77

Impactes antròpics:DADES

Descripció:

-Visura de creus on s'especifica la congregació a la "Ribera de Hos"(Ós de Civís) y

Bessisarri(Bissessarri) *de jus la Pardina Denguilla la qual Laiguat sen ne baportar esto es lo cubert aserca del cap del prat de Toñó...*

Nota:3 docs. escanejats. Doc. transcrit

89

Fenomen: Aiguat

Lloc:Ordino

Cronologia: Document datat el 6 de setembre de 1856

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

ACO núm. 248

Impactes antròpics: **Sentència i declaracions sobre un aiguat a Ordino l'any 1856**

Descripció:Sentència dels consellers del Consell General *"à fi de terminar totas las*

dificultats y Danys han portat als particulars

de la Parroquia de Ordino, las avingudas

de las aguas";. D'aquesta manera es mana al comú i particulars una sèrie de disposicions per arreglar camins i propietats.

Nota: El document fa referència a la **lleï de la Vall de 1773**.Doc.transcrit (4 docs. escanejats)

90

Fenomen: Sense determinar

Lloc: Ordino

Cronologia: 8 de novembre de 1885

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

Llibre d'actes del Comú d'Ordino, anys 1867-1960

Descripció: Alusió per arreglar " lo pont de Sornàs"

91

Fenomen: Vent

Lloc: Bosc de Lescases (La Massana)

Cronologia: Acta del 18 de novembre de 1945

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

Arxiu Comunal de la Massana. Llibre d'actes 1941-1970, Llibre número 5

Procés natural: El vent va produir que els pins es "giressin"

Impactes antròpics: Destrucció de pins amb la conseqüent subasta.

Descripció:

Transcripció d'un paràgraf:

"Se atingut reunió de Comu per fer anar

à la subasta cuaranta pins girats del **ben**,

al bosc del Coll de Lescases"

Nota: Doc. escanejat

92

Fenomen:Aiguat

Lloc:Encamp

Cronologia: Any 1937

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

Arxiu Comunal d'Encamp

Llibre de decrets. Anys 1937-1965.(2 docs. escanejats)

Llibre d'actes. Anys 1937-1958. (14 docs. escanejats)

Nota: Molta documentació sobre l'aiguat de 1937. Es va convocar comissió extraordinària per tractar sobre l'aiguat, en el qual es descriu la catàstrofe que va fer que s'emportés Casa Comuna i l'arxiu, entre d'altres. El comú va passar per una crisi econòmica molt gran, havent d'afrontar gastos on va intentar recórrer als veïns i altres instàncies, havent-hi diferències sobre la qüestió. També hem vist la **contractació de refugiats espanyols per a la reconstrucció**. Tanmateix són nombroses en anys posteriors queixes per les respectives obres, com ponts, en les que hi ha reclamacions de què no s'han fet en mateix lloc.

Nota: Des de l'aiguat de 1937 el Comú arrossegà un gran dèficit públic, sobretot per a la construcció d'infraestructures com la casa comuna.

Impactes antròpics: Repercussió econòmica molt important. Reclamacions sobre les propietats.

93

Fenomen: Incendi

Lloc: Parròquia d'Encamp

Cronologia: Sessió extraordinària de Comú del 16 de juliol de 1944.

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

Arxiu Comunal d'Encamp

Descripció:

Transcripció de la sessió:

“Reunit l'Hbl Comú ab sessió extraordinaria à setze de juliol haventhi assistit l. majoria dels components y s. acorde lo seguent. Se done el repartiment de sucre sabó y café als botigers Juan Solsona y Pere Marsenyac s **ha resolt també abonar vint pesetes per home als qui varen anar apagar l. fòc del bosc védat, y coranta pesetes als que s varen quedar tota l. nit à vetllar.**

P.O. del Hle Comú

(Signat)

J. Cirera”

Nota: 1 doc. escanejat

94

Fenomen: Incendi

Lloc: Parròquia d'Encamp

Cronologia: Sessió extraordinària de Comú del 17 d'abril de 1945

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

Arxiu Comunal d'Encamp

Descripció:

Es nomena el lloc com a sucarrada, però no queda clar el lloc a causa de la lletra del document.

En referència a uns pins cremats. 1 doc.

Nota: Doc. transcrit (1 doc. Escanejat)

95

Fenomen: ¿Allau?/¿Vent?

Lloc: Pins girats al vedat partida del Torrent Tort (Possiblement Encamp)

Cronologia: Acta del 7 d'octubre de 1945

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

Arxiu Comunal d'Encamp

Llibre de decrets. Anys 1937-1965

Procés natural: Es fa menció sobre pins girats, possiblement per l'arrossegament d'una allau o pels efectes del vent.

Impactes antròpics: Pins malmesos (girats), posteriorment subastats.

Descripció:

Es fa subasta del pins girats del vedat de la partida del Torrent Tort. Quedant dita subasta à favor del Postor Juan Cirera al preu de dos pessetes vint-i-cinc cèntims per pi.

Nota: Doc. escanejat i transcrit

96

Fenomen: ¿Allau?/¿Vent?

Lloc: Bosc de les Llaus (Encamp)

Cronologia: 21 de febrer de 1946.

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

Arxiu Comunal d'Encamp

Descripció:

Sessió extraordinària de comú. Autorització per *arreplegar* arbres girats al bosc de les Llaus.

Nota: Document escanejat i transcrit

97

Fenomen: ¿Allau?/¿Vent?

Lloc: Bosc de Beixalís?. Bosc del Grau de la Molina (Encamp)

Cronologia: Acta del 9 juny de 1946

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

Arxiu Comunal d'Encamp

Descripció:

En dit document es menciona la subasta de pins girats, sense especificar la causa. Tanmateix es menciona d'on provenen dits pins (Bosc de Beixalís?) i Bosc del Grau de la Molina

Nota: Document escanejat i transcrit

98

Fenomen: Desforestació

Lloc: Indret anomenat Grau Gorp, partida de la Borda de Ramonet.

Cronologia: Acta del 22 de febrer de 1949

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

Arxiu Comunal d'Encamp

Procés natural: Prohibició del Comú per tallar llenya en una zona, per estar el terreny *despobl*at d'arbres

Impactes antròpics: DADES

Descripció:

El comú disposa, que a l'indret mencionat anteriorment hi ha una "partida" de terreny, que per ser despoblada d'arbres el terreny no reuneix la màxima seguretat, per la qual cosa es prohibeix fer llenya i fer péixer en dit indret.

Nota: 1 doc. escanejat

99

Fenomen: Esllavissada

Lloc: Vila (Encamp)

Cronologia: Llibre d'actes 1983-1988

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

Arxiu Comunal d'Encamp. Llibre d'actes 1983-1988

Impactes antròpics: Esllavissament

Descripció:

Transcripció del punt en qüestió:

c/ La Sra Maria Alcaide, propietaria del xalet de sobre Vila i que provocà l'esllavissament del Camí d'Encadena, s'ha compromés construir-hi un mur de sosteniment dins un plaç prudencial degut a dificultats del moment.

Nota: 1 doc. escanejat

100

Fenomen: Malaltia d'arbres.

Lloc: Encamp

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

Arxiu Comunal d'Encamp. Llibre d'actes 1983-1988

Descripció: Pàg 167-Sobre la contractació d'un senyor de Perpinyà per analitzar la malaltia que pateixen els arbres d'Encamp.

Nota: 1 doc. escanejat

101

Fenomen: Obstaculització del llit del riu

Lloc: Riu que baixa del bosc de Les Llaus (Encamp)

Cronologia: Acta de la sessió de comú del dia 10 d'abril de 1979.

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

Arxiu Comunal d'Encamp. Llibre d'actes Anys 1979-1983.

Procés natural: A causa d'elements no descrits s'ha obstaculitzat el llit del riu.

Impactes antròpics: El comú nomena comissió per a poder esbrinar les causes de dita obstaculització.

Descripció:

Pàg 10: Sessió de Comú del 10 d'abril de 1979. Sobre una comissió per revisar l'estat del riu que baixa del bosc de Les Llaus.

Nota:1 doc. escanejat

102

Fenomen: Creixement del cabal del riu.

Lloc: Riu dels Cortals (Encamp)

Cronologia: Acta del dia 9 d'abril de 1980

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

Arxiu Comunal d'Encamp. Llibre d'actes Anys 1979-1983.

Procés natural: Creixement del cabal del riu, que coincideix amb època de desgel de les muntanyes i que probablement sigui una de les causes de dit creixement. Tanmateix s'ha de constatar si les pluges o temperatures varen influir en dita crescuda.

Impactes antròpics: Destrucció de palanques davant de les bordes de Lacasa i d'en Sigarró.

Descripció:

Acta número 10 del Consolat dels Honorables Senyors Jordi Torres Alís i Isidre Torres Pons. Dia 9 d'abril de 1980. Pàg. 98

-Sobre la revisió de Palanques que han desaparegut en el riu dels Cortals, davant de les bordes de Lacasai del Sigarró, pel greu transval que provoca el creixement sobtós del riu.

Nota:1 doc. escanejat

103

Fenomen: Allaus

Lloc: Encamp

Cronologia:Acta del dia 7 de juliol de 1980

Ubicació de les fonts:Arxiu Nacional

Arxiu Comunal d'Encamp. Llibre d'actes Anys 1979-1983.

Pàg. 98: Acta núm. 18 del Consolat dels Honorables Senyors Jordi Torres Alís i Isidre Torres Pons. Dia 7 de juliol de 1980

Descripció: -Recomanació del M.I. Consell General d'evitar donar permisos d'obra en terrenys susceptibles d'ésser afectats per allaus.

Nota:1 doc. escanejat

104

Fenomen: Neu

Cronologia:26 de gener de 1802

Ubicació de les fonts: Arxiu Capitular de La Seu d'Urgell. Revisió de les Actes Capitulars des del 30 de setembre de 1800. ACU (Arxiu Capitular d'Urgell). Actes Capitulars (1795-1810) Núm. reg:964

Referències registrades:

Dia 26 de Enero de 1802

Mas: En atención a la mucha nieve que ha caído, impidiendo el trabajo á los Pobres jornaleros, que por lo mismo se hallan en necesidad fue resuelto hacer comisión como la hace su señoría á los Sres Torre, Escala y Boquer para que distribuyan en limosnas (1500(?)) entre los dichos pobres y los de los lugares del cabildo que han pedido y pedirán limosna, dejandolo a su prudencia y conocimiento.

Impactes antròpics: Necessitat d'almoïnes a causa de la nevada.

105

Fenomen: Toponímia

Lloc: Arinsal

Descripció:Referència a **Pont Pedregat** d'Arinsal

106

Fenomen:Presa d'aigua

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

ASCG.- Consell extraordinari de data 2 de setembre de 1899.

Descripció:

Contracte per a una presa d'aigua.

Curiositat: Dit arquitecte tingué la concessió per a l'explotació de ferrocarrils.

Setze de maig de 1904: Es menciona contracte similar o mateix(?)

Nota:4 docs. escanejats,282-283-284-285

107

Fenomen: ¿Aiguat?/¿Pluja?

Lloc: Probablement es refereix al Principat d'Andorra de forma genèrica.

Cronologia: Acta del 27 de novembre de 1900

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

ASCG 296

Impactes antròpics: Pedres i aigua als camins.

Descripció: Possible referència a un aiguat. En dita acta es mana als comissionats de camins de la Vall a "espedregar" i extreure l'aigua dels camins.

Nota: 1 doc. escanejat

108

Fenomen: ¿Aiguat?

Lloc: Carretera d'Escaldes a Encamp

Cronologia: Acta del 22 de novembre de 1907

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

ASCG(22 de novembre de 1907). Possible referència a aiguat.

Nota: 2 docs .escanejats

Impactes antròpics: Possibles destrosses a la carretera entre Escaldes i Encamp

Descripció: Transcripció

Consell de S. Andreu de fecha

22 de novembre de 1907

D.D. per pasar i inspeccionar l'estat en que avuy

se troba la carretera de Escaldes á Encamp se comissiona

los Ilustres miembros Pere Naudí de Canillo y Roch Palleres

d'Encamp

Annex:

En dit any està documentat un gran aiguat al Pallars Sobirà. Bibliografia: Les riuades del segle XX al Pallars Sobirà: 1907, 1937 i 1982. Varis autors.

Edit: Generalitat de Catalunya. Col.lecció arxius i societat: Quaderns de divulgació històrica. núm. 2

Dipòsit legal. B.21627-2008

109

Fenomen: Caiguda de pedra o penya

Lloc: Punt de carretera entre Andorra la Vella i Sant Julià de Lòria

Cronologia: Acta del 31 de maig de 1938

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

Actes del Consell General d'Andorra (1864-1940):

31-05-1938. Mort. de B. Riera, pàg 345 (1 doc. escanejat)

Procés natural: Desprendiment d'una pedra o penya per causes no descrites.

Impactes antròpics: Mort d'una persona (Bonaventura Riera)

Descripció:

Transcripció de dita referència:

Consell Ordinari anomenat de Sant Cuagesma

Celebrat el dia 31 de Maig de 1938

El President de la Junta de la Carretera, informa als reunits, pertocant la sortida de la pedra o penya(?) situada a la Carretera de Andorra St Julià, en el lloc ahont va trobar la mort En Bra Riera Jora(?) (..) St. Julià. L'extracció de la dita pedra podria ésser utilitzada per a construir el muro en l'indret anomenat "Gran Vell" contribuint aissís a dues finalitats:

1er Evitar el perill en l'esmentat lloc= 2ª tenir la pedra per la construcció del precitat muro. S'autoritza a l'(...) Junta de la Carretera per a que estudiï la millor i més convenient forma de procedir, s'actui en conseqüència.

110

Fenomen: Aiguats

Lloc: França

Cronologia: Anotat a l'acta del 7 d'abril de 1930

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

Actes del Consell General d'Andorra (1864-1940) 7-04-1930, pàg. 269r,

Impactes antròpics: Donatius pels damnificats dels aiguats de França.

Descripció:

Transcripció:

Consell de Setmana Santa 1930

En Andorra els 7 Abril de 1930

Acorda donar el condol al Sr. Prefet ab motiu dels estragos ocasionats per les inundacions en Fransa i enviar-li mil francs per esser destinats als perjudicats.

Nota: 2 docs. escanejats

111

Fenomen: Incendi

Cronologia: Acta del 14 de març de 1901

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

Actes del Consell General d'Andorra (1864-1940)

Assegurances:

14-3-1901, pàg. 148. El Consell General les té contractades a la Junta contra incendis del Quart d'Andorra

Impactes antròpics: Curiositats

Descripció: Contracció d'assegurança contra incendis.

112

Fenomen: Destrucció de boscos

Lloc: Principat d'Andorra en general

Cronologia: Acta del 9 de maig de 1910

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

Actes del Consell General d'Andorra (1864-1940)

Boscos:

9-5-1910, pàg. 207r. Limitació de l'explotació. (2 docs. escanejats)

Impactes antròpics: Destrucció de boscos

Descripció: En aquesta acta el Consell posa de manifest la destrucció de boscos i reflexiona sobre la importància d'erradicar dit fenomen per a evitar, entre d'altres, aiguats.

Transcripció de l'anotació sobre dit aspecte:

XI. En vista dels abusos inmoderats que en totes les parroquies se cometen ab la destrucció dels boscos; atesa la importancia i influencia probada que té ab la riqueza y fertilitat de la terra, atrahent la pluja y evitant aiguats, se mana als Hbles. Comuns de tota la Vall sestringeixen ó limiten aquestas llibertats á la necessitat de cada vehi solament. Aixís mateix que vetllar ab (....) porque la infancia y la juventut inesperta no destrueixin cap riu de (...) sells, per ser probat en tots los paisos cuant beneficiosa es la (...) accio á la agricultura en general.

113

Fenomen: Conservació de boscos

Lloc: Referència a tots els comuns del Principat

Cronologia: Acta del 2 de juny de 1924

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

Actes del Consell General d'Andorra (1864-1940) **2-6-1924**, pàg. 245 r.- Que els consells de comú facin reglaments de conservació.

3ª Ordena als Hbles Consells de Comú que cuidin de la bona conservació del boscos fent al efecte els reglaments que son de costum per evitar abusos

Impactes antròpics: DADES

Descripció: El Consell General ordena fer reglaments als comuns per a afavorir la conservació dels boscos.

114

Fenomen: Tala de boscos

Lloc: Principat d'Andorra en general

Cronologia: Fet anotat el 31 de maig de 1938

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

Actes del Consell General d'Andorra (1864-1940) ,05-1938 pàg. 347. Que s'evitin tales abusives. (1 doc. escanejat)

Procés natural: Desforestació per tala humana.

Impactes antròpics: Desforestació i possible agreujant per les crescudes dels rius.

Descripció:

Transcripció de la nota:

Les M.I. Delegacions Permanents, molt encertadament fan un advertiment que, per l'importància del mateix, es necessari que se li dongui el màxim de divulgació:

"Es molt precís vetllar per la conservació dels boscos, la tala abusiva dels quals, després d'uns anys en aquesta part, ha tingut per conseqüència fatal, afavorir les crescudes dels rius i: potser, haigui sigut causa de les inundacions que, algunes vegades <com la darrera> ha revestit caràcter de veritable catàstrofe.

115

Fenomen: Aiguat

Lloc: Encamp i Ordino

Cronologia: Referència anotada el 17 d'agost de 1920

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

Actes del Consell General d'Andorra (1864-1940)

Impactes antròpics: Destrucció de camins

Descripció:

17-08-1920. pàg. 245. Subvenció a Encamp i Ordino per refer els trencats per l'aigua.

El Consell abona 150 PTA al Comú d'Encamp i 50 PTA al Comú d'Ordino per arreglar els camins rals **destruïts per les avingudes d'aigua**

Nota: 1 doc. escanejat

116

Fenomen: ¿Pluja?

Lloc: ¿?

Cronologia: 24 de juliol de 1904

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

Actes del Consell General d'Andorra (1864-1940)

Descripció: CARRETERES

24-VII-1904. pàg 171r i 172r. Que es tregui l'aigua de carretera del Port.

Nota: 2 docs. escanejats

117

Fenomen: ¿Nevada?

Lloc: Port de Soldeu i Envalira

Cronologia: Fet anotat el 10 de maig de 1875

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

Actes del Consell General d'Andorra (1864-1940) PORTS

10-V-1875, pàg. 38r. Es comissiona a J. Bonell per reconstruir i arreglar els de Soldeu i Envalira.

Nota: 1 doc. escanejat

Impactes antròpics: DADES

Descripció:

Transcripció

Consell ordinari de San Germa de 10 Maig de 1875

D.D. Se comissiona al Ilustre Jaume Bonell(a) (...) per fer reconstruir y arreglar los cusols(?) dits ports de Soldeu y Embalira.

118

Fenomen: ¿Aiguat?/¿Pluja?

Lloc: Ordino

Cronologia: Acta del 22 de juliol de 1696

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

Actes del Consell General d'Andorra (22 de juliol de 1696)

Descripció:

Es fa referència a adobar en relació amb aigua.

Nota: 1 doc. escanejat

119

Fenomen: Descripcions sobre aspectes naturals.

Lloc: Principat d'Andorra

Cronologia: 16 i 17 de juny de 1867

Ubicació de les fonts: Biblioteca Nacional.

La República dels Pirineus Andorra, 1867

L'Andorra dels viatgers 1 Els americans

ISBN: 99920-0-288-3

Impactes antròpics:DADES

Descripció:

Visita a Andorra el 16 i 17 de juny de 1867

pàg 93: Les feixes de cereals, encara no ben daurades del tot, s'enfilaven per la falda de la muntanya; després seguien els boscos i la roca; finalment, els cims grisos amb neu a les esquerdes, que s'alçaven embolcallats per les seves mateixes ombres.

pàg. 108

La vila d'Andorra es troba entre tres i quatre mil peus sobre el nivell del mar i en alguns dels seus horts arrecerats l'olivera arriba a la seva cota màxima.

-Des d'allí fins a les Escaldes el camí transcorria entre enormes roques que havien caigut dels espadats...

pàg. 109

al cap de poca estona vaig trobar-me a les Escaldes situat ben bé sota les tremendes parets perpendiculars de l'engorjat: a un costat la Valira baixava com una fletxa i fregava els fonaments de les cases, mentre a l'altre el fosc rocam s'hi abraonava i les separava.

pàg.110

Darrere les Escaldes un afluent de la Valira baixava violentament per la muntanya de la dreia i els esquitxos de l'aigua

pàg .111

trencaven les esplèndides masses de fullatge amb els seus raigs platejats.

-Les roques i les cases d'Andorra la Vella i la torre de la Casa de la Vall feien de punt de vista central(...)

Encara més amunt, darrere els cingles que coronaven la vall, vaig entreveure pastures alpines; i a la dreia, en la llunyania, congestes de neu.

pàg.115

En sortir de Soldeu vaig veure l'últim salze on reia i cantava el rossinyol. Els boscos es perdien de vista a les valls, les congestes es van multiplicant aquí i allà,

Amb la vista vaig resseguir el curs de la Valira, ara tan sols un filet, fins al seu naixement, on es veien set estanys glacials alimentats per la neu...

pàg.116.Descens port d'Envalira

120

Fenomen:Repoblació forestal

Lloc:Bosc de Ròdol, Solobre i Palomera

Cronologia:Consell del 2 de juliol de 1957

Ubicació de les fonts:Arxiu Nacional

ACA. Llibre d'actes

Impactes antròpics:Ordinació comunal

Descripció:

Repoblació forestal del Bosc de Ròdol

Nota:2 docs. escanejats

121

Fenomen: Tempestes, allaus i calor.

Lloc: Principat d'Andorra

Cronologia: Agost 1887

Ubicació de les fonts:Biblioteca Nacional

Dos viatges a Andorra (1887 i 1895) - Tremp : Garsineu.

ISBN/ISSN: 84-95194-42-2

Impactes antròpics:DADES

Descripció: Al llarg del segle XIX són diversos els excursionistes que visiten el Principat i fan llurs descripcions. Gaston Vuillier ens descriu la seva estada durant l'any 1887 i indirectament ens indica algunes referències sobre climatologia i riscos naturals.

Nota: Resum d'extractes del llibre a la respectiva carpeta gràfica.

122

Fenomen: Desforestació i referències climatològiques

Lloc: Principat d'Andorra

Cronologia: Relat d'un viatge l'agost de l'any 1895.

Ubicació de les fonts: Biblioteca Nacional

Dos viatges a Andorra (1887 i 1895) - Tremp : Garsineu.

ISBN/ISSN: 84-95194-42-2

Impactes antròpics: Desforestació de masa boscosa.DADES

Descripció: Al llarg del segle XIX són diversos els excursionistes que visiten el Principat i fan llurs descripcions. Félix Régnault ens relata la seva sorpresa per la desforestació que existeix a Andorra. Tanmateix ens descriu diferents passos d'entrada al país i les seves limitacions per la climatologia adversa.

Nota: Resum d'extractes del llibre a la respectiva carpeta gràfica.

123

Fenomen: Desforestació

Lloc: Principat d'Andorra

Cronologia: Agost 1858

Ubicació de les fonts: Biblioteca Nacional

Tres meses als Pirineus : Diari de viatge, 1858 - Tremp : Garsineu.

ISBN/ISSN: 84-95194-23-6

Impactes antròpics:DADES

Descripció:

D'ANDORRA A URGELL

Per anar d'Andorra a Ordino agafem, a mà esquerra, una bella gorja molt estreta. Hi arribem a les set. És un poblet escalonat sobre els pendents i més nets que els de Catalunya. Deixem a mà dreta un estret congost que mena cap a França pel port d'Auzat. Per tal de passar a Canillo, travessem la cadena de muntanyes que separa les dues valls, les falde de les quals es troben recobertes de petits avets. Ja no es veuen boscos a Andorra; tots estan destruïts.

Diumenge, 22 d'agost

Nota: Resum d'extractes del llibre a la respectiva carpeta gràfica.

124

Fenomen: Canvi brusc de temperatura.

Lloc: Canillo

Cronologia: Possiblement estiu de 1892

Ubicació de les fonts: Biblioteca Nacional.

El Pallars, Arán y Andorra : notas e impresiones de un viaje (1892) - Tremp : Garsineu.

AVILÈS, Juan

ISBN/ISSN: 84-88294-18-2

Procés natural: Canvi tèrmic

Impactes antròpics:Referència climatològica.

Descripció: Al llarg del segle XIX són diversos els excursionistes que visiten el Principat i fan llurs descripcions. **Juan Avilès** és comandant del cos d'enginyers militars d'Espanya. En el seu relat, ens explica les vivències del seu viatge i, entre aquestes ens descriu una sensació de canvi brusc de temperatura en la seva visita a Canillo.

temperatura, muy agradable hasta ahora, cambia súbitamente al recodar el río al N. dirigiéndose a Canillo; sigue mostrándose el sol, pero un aire helado que baja del Pirineo nos deja aterrados de frío; en menos de media hora, en pleno día, experimentamos un descenso de temperatura de 14 grados: y esto no es accidental, sino lo ordinario, haciendo imposible el cultivo de la mayor parte de frutas, legumbres y cereales.

Nota: Resum d'extractes del llibre a la respectiva carpeta gràfica.

125

Fenomen: Congestes de neu

Lloc: Pic de Casamanya

Cronologia:18 d'octubre de 1892

Ubicació de les fonts: Biblioteca Nacional

Cartes andorranas : impresi3ns a la lleugera d'una excursi3 per las valls d'Andorra - [S.l. : s.n.].ALADERN, Josep.Any: 1892

Nota exempl.: Rústica

Impactes antròpics:DADES

Descripció:

pàg. 126:

Estich molt à gust en aquest poble(Ordino), á cual espatlla s'alsa com un gegant lo pich de Casamanya, de cual cima no s'ha fós neu en tot l'istiu.

126

Fenomen: Incendi

Lloc: Bosc de les Aubes (Ordino)

Cronologia: ACTA 128: 18 de juliol de 1745

Ubicació de les fonts: Biblioteca Nacional.

Llibre de les hordenasions del quart de Ordino: comensat a 14 de juny 1633 - Ordino ISBN/ISSN: 978-99920-1-646

ACTA 128: 18 de juliol de 1745. (Pàg.119-120)

Impactes antròpics: DADES

Descripció: El consell es fa ressò de diversos abusos realitzats al Quart: la crema del bosc de les Aubes, fer pasturar el bestiar pels marges dels sembrats i una tala de fusta no autoritzada al bosc de la Tremolissa i al planell de la Creuta. També es prohibeix dur als solans qualsevol tipus de bestiar d'ençà el dia de Sant Jaume

127

Fenomen: Aiguat

Lloc: Ordino

Cronologia: ACTA 185: 13 d'agost de 1793

Ubicació de les fonts: Biblioteca Nacional

Llibre de les hordenasions del quart de Ordino: comensat a 14 de juny 1633 - Ordino

ISBN/ISSN: 978-99920-1-646

ACTA 185: 13 d'agost de 1793. (Pàg.165-166)

Impactes antròpics: Destrucció de camins.

Descripció:

El consell es fa ressò dels danys causats per l'aigua als passos i camins del Quart i s'estableixen algunes mesures per al seu restabliment.

128

Fenomen: Allau

Lloc: Casamanya

Cronologia: ACTA 403: 29 de maig de 1855

Ubicació de les fonts: Biblioteca Nacional

Llibre de les hordenasions del quart de Ordino: comensat a 14 de juny 1633 - Ordino

ISBN/ISSN: 978-99920-1-646

Descripció: El consell resol que la llenya extreta de la Llau de Casamanya s'utilitzi per a fer carbó.

129

Fenomen: Aiguat/Pluja

Lloc: Ordino

Cronologia: ACTA 437: 11 de setembre de 1864.

Ubicació de les fonts: Biblioteca Nacional

Llibre de les hordenasions del quart de Ordino: comensat a 14 de juny 1633 - Ordino

ISBN/ISSN: 978-99920-1-646

ACTA 437: 11 de setembre de 1864. (Pàgs. 302-303)

Descripció: El consell delega una comissió per avaluar els danys causats en un dels camins del Quart per l'aigua.

130

Fenomen: Aiguat/Pluja

Lloc: Ordino

Cronologia: ACTA 495: 19 d'octubre de 1872.

Ubicació de les fonts: Biblioteca Nacional

Llibre de les hordenasions del quart de Ordino: comensat a 14 de juny 1633 - Ordino

ISBN/ISSN: 978-99920-1-646

ACTA 495: 19 d'octubre de 1872. (pàg. 353)

Llibre "Ordino: gent, fets i cases"(pàg. 38)

19 d'octubre de 1872

"El Quart d'Ordino es reuneix per fer ordinacions sobre els danys als camins i possessions fets per la pluja que cau des de fa dinou o vint dies"

Impactes antròpics: Destrosses de possessions i camins.

Descripció: El consell es reuneix davant els danys causats pels aiguats a bona part de les possessions i camins del Quart. Se sanciona amb 2 pessetes Valentí per haver faltat al consell.

131

Fenomen: Referència a condició climàtica adversa

Lloc: Ordino

Cronologia: ACTA 505: 14 de maig de 1874

Ubicació de les fonts: Biblioteca Nacional

Llibre de les hordenacions del quart de Ordino: comensat a 14 de juny 1633 - Ordino

ISBN/ISSN: 978-99920-1-646

ACTA 505: 14 de maig de 1874. (pàg. 361)

Impactes antròpics: Cerca religiosa per a frenar el mal temps.

Descripció: El consell es reuneix per fer pregàries davant el mal temps i veda el pas als voltants del riu de Casamanya.

132

Fenomen: ¿Allau?

Lloc: Ordino

Cronologia: ACTA 178: 13 de març de 1786

Ubicació de les fonts: Biblioteca Nacional

Llibre de les hordenacions del quart de Ordino: comensat a 14 de juny 1633 - Ordino

ISBN/ISSN: 978-99920-1-646

ACTA 178: 13 març de 1786 (pàgs. 158-159)

Descripció: El consell estableix la necessitat d'efectuar millores als ponts i camins del portal del riu.

Les millores al camí sobre la Cobanella les efectuarà Toni lo Petit. Don Guillem i Nicolau ho faran al camí que hi ha davant del prat del Rectò. Per altra banda, també es concedeixen llicències per a boigues.

133

Fenomen: Tala d'arbres

Lloc: Bosc d'Engolasters

Cronologia:

pàg. 42: 26 d'agost de 1956

Subasta per a la tala de 2.000 arbres als boscos d'Engolasters.

Ubicació de les fonts: Biblioteca Nacional

APROXIMACIÓ A LA HISTÒRIA D'ESCALDES ENGORDANY

Josep Ferrer i Altimira. Arxiu Històric d'Escaldes-Engordany

Primera edició: Novembre 1987; Comú d'Escaldes-Engordany

ISBN: 99913-18-01-1

Impactes antròpics: Tala de 2.000 arbres als boscos d'Engolasters

134

Fenomen: Tala d'arbres...

Lloc: Sant Julià de Lòria

Cronologia: 27 de gener de 1862

Ubicació de les fonts: Biblioteca Nacional

DIPLOMATARI DE LA VALL D'ANDORRA SEGLE XIX

Esteve López Joan Peruga

II ANDORRA 1994

Edita: Arxiu Històric Nacional. M.I. Govern d'Andorra

ISBN: 99920-0-070-8

Descripció: El Comú de Sant Julià de Lòria fa públics una sèrie d'arrestos i ordinacions amb la finalitat de racionalitzar l'explotació dels boscos comunals.

Nota: Document fotocopiats. Fotocòpies de les pàgines 214-216

135

Fenomen: ¿Incendi?

Lloc: Parròquia de Sant Julià de Lòria

Cronologia: 12 de setembre de 1909

Ubicació de les fonts: Llei Comunal Andorrana. Honorable Comú de Sant Julià de Lòria 1900-1978

Autor: Ricard Fiter Dipòsit legal: B.4.707-1979

pàgina 131 (en referència a Sant Julià de Lòria)

Impactes antròpics: Subasta de pins sucarrats.

Descripció:

BOSCOS

1909, 12 de setembre, Acord

Subhasta de dos-cents vuitanta arbres del Vedat de sobre la Cort del Rossell

En lo dia 12 de setembre de 1909 se ha venut á subasta pública dos cents vuitanta arbres pins de la sucarrada feta al vedat, sobre la Cort de Rosell, per lo preu de trenta y un duro; cual subasta ha quedat á favor del Ignasi Pallares.

El Cònsol Major, Francesc Cairat

El Secretari, Isidro Planes

Es una pràctica habitual del Comú, de procedir a la subhasta d'arbres cremats.

136

Fenomen: Foc

Lloc: Parròquia de Sant Julià de Lòria

Cronologia: Entre l'any 1900-1978

Ubicació de les fonts: Llei Comunal Andorrana. Honorable Comú de Sant Julià de Lòria 1900-1978

Autor: Ricard Fiter Dipòsit legal: B.4.707-1979

Impactes antròpics: Ordinacions sobre la prohibició de fer foc.

Descripció: Possiblement a causa d'una sèrie de focs a la Parròquia de Sant Julià de Lòria, el Comú fa una sèrie d'ordinacions amb clàusules de multes, per intentar evitar dit fenomen.

Nota:Exemples de dites ordinacions dins la corresponent carpeta gràfica.

137

Fenomen: Tala d'arbres

Lloc: Bosc d'Engolasters

Cronologia: Acta del 9 de juny de 1750

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

Llibre d'actes del Comú d'Andorra 1713-1753

Procés natural: Tala de llenya de forma antròpica.

Impactes antròpics: Desforestació i reacció del Consell de la Parròquia

Descripció: El Consell de la Parròquia cita a l'acta l'abús que s'està cometent als boscos per la tala de llenya. Conseqüentment prohibeix la tala en dites zones.

Nota: 3 docs. escanejats

138

Fenomen:Foc/Incendi

Lloc: Bosc de la Plana ,a la part Solana(Escaldes)

Cronologia: Acta del dia 16 d'agost de 1789.

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

Llibre d'actes del Comú d'Andorra 1754-1836

Procés natural: Foc per causes desconegudes al bosc de la Plana

Impactes antròpics: Es va convocar Consell a causa d'una instància.

Nota:1 doc. escanejat

139

Fenomen:Pluja

Lloc: Acta de la parròquia d'Andorra la Vella

Cronologia: Acta del dia 20 d'abril de 1834

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

Llibre d'actes del Comú d'Andorra 1754-1836

Descripció: Es fa referència a una pregària per la pluja, però no s'especifica en quin sentit. No obstant per les dates, podríem suposar que es deu a un excés de pluja.

Transcripció:

“Buy dia 20 de abril de 1834 se à tingut Concell de parroquia esen manat y Campana thocada asi de Resol dre per les pregaries per la pluja y per fer dos Comici onats Juns am dos del Concell de la Ball per fer un Cami nou ales Llongaderes del hubach del Fene y lo mes combenien y Necesari a la parroquia.”

Nota:1 doc.escanejat

140

Fenomen: Tala de boscos

Lloc: Parròquia d'Andorra

Cronologia: Acta del 23 d'abril de 1843

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

Llibre d'actes del Comú d'Andorra. Anys 1836-1913

Procés natural: Tala d'arbres de forma antròpica

Impactes antròpics: Desforestació

Descripció: A causa dels abusos comesos, el consell de la Parròquia prohibeix la tala d'arbres en terrenys parroquials, sino és amb autorització del Consell de la Parròquia

Nota: 2 docs. escanejats

141

Fenomen: Aiguat

Lloc: Parròquia d'Andorra la Vella

Cronologia: Acta del 8 de juny de 1856

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

Llibre d'actes del Comú d'Andorra. Anys 1836-1913

Impactes antròpics: Entre d'altres danys causats, es destaca la destrucció de camins.

Descripció: El Consell de la Parròquia insta a reconduir i arreglar els danys causats per un aiguat.

Nota: Possible concordància amb la referència núm. 13. (2 docs. escanejats)

142

Fenomen: Incendi/Desforestació

Lloc: Bosc de Solobre

Cronologia: Acta del 8 d'abril de 1882

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

Llibre d'actes del Comú d'Andorra. Anys 1836-1913

Procés natural: Desforestació de forma antròpica a causa de la tala, foc, o d'altres factors humans.

Impactes antròpics: Desforestació de bosc.

Descripció: Referència al bosc de Solobre i els abusos comesos en ell, foc, etc...Fa referència al bosc de Solobre com a "bosc sucarrat"

Transcripció d'algun paràgraf:

"que atenent al desabus que ce fa en lo Bosch sucarrat, nomenat bosch de Solobre..."

El comú determina una sèrie de disposicions per a evitar dits abusos.

Nota: Dit bosc ha estat constanment castigat en diversa cronologia.(2 docs. escanejats)

143

Fenomen: Tala d'arbres

Lloc: Boscos de la Parròquia d'Andorra

Cronologia: Acta del 9 de juny de 1887

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

Llibre d'actes del Comú d'Andorra. Anys 1836-1913

Impactes antròpics: Desforestació

Descripció: A causa dels abusos comesos en els boscos vedats del Comú, resol que cap persona pugui tallar cap arbre si no són cedits o marcats per una comissió del Comú.

Nota: 1 doc. escanejat

144

Fenomen: Allau

Lloc: Camí d'Engolasters. Allau baixada en la partida dels caminals.

Cronologia: Actes del dia 12 i 22 de juny de 1890

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

Llibre d'actes del Comú d'Andorra. Anys 1836-1913

Impactes antròpics: Destrossa del camí d'Engolasters

Descripció: El Consell de la Parròquia envia una comissió a inspeccionar els danys que ha ocasionat l'allau.

Nota: 2 docs. escanejats.

145

Fenomen: ¿Crescud de riu?

Lloc: ¿Palanca del Bony?

Cronologia: Acta del 13 d'abril de 1891
Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional
Llibre d'actes del Comú d'Andorra. Anys 1836-1913
Descripció: La barana de la palanca no hi és. ¿Aigua?
Nota: 1 doc. escanejat

146

Fenomen: ¿Incendi?
Lloc: Parròquia de Sant Julià
Cronologia: 8 d'agost de 1598
Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional
ACSJ Llibre d'actes
Procés natural: Possible incendi o foc intencionat dins un bosc.
Impactes antròpics: Es menciona a l'acta que "es lliura" un tros de bosc "sucarat" a canvi d'un pagament concret.
Descripció: Lliurament d'un tros de bosc probablement cremat a canvi de pagament. Tanmateix es nomena els noms dels cònsols en dita operació.
Nota: 1 doc. escanejat

147

Fenomen: Aiguat
Lloc: Probablement dins territori de la Parròquia de Sant Julià
Cronologia: Acta de maig de 1597(?)
Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional
ACSJ Llibre d'actes
Procés natural: Aiguat que va produir (entre d'altres), moviment de fustes de possessions particulars.
Impactes antròpics: Desplaçaments de diversos materials (fusta) de possessions particulars, fet que propicia una directiva sobre l'afer en dita acta comunal.
Descripció: A causa de l'aiguat i el desplaçament de fustes de diferents possessions, el Comú, a través de l'acta determina el procediment a seguir sobre la qüestió.
Nota: Coincideix cronològicament amb un aiguat referenciat a La Seu d'Urgell
Nota: 2 docs. escanejats

148

Fenomen: Referència a la fusta dels boscos
Lloc: Parròquia de Sant Julià
Cronologia: Acta de l'any 1602
Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional
ACSJ Llibre d'actes núm. 1 i 2
Impactes antròpics: Ordinacions
Descripció: Ordinació del Consell de comú per a regular la tala de fusta dels boscos de la seva parròquia. Conseqüentment es prohibeix la tala sense prèvia autorització.
Nota: 1 doc. escanejat

149

Fenomen: ¿Aiguat?
Lloc: Parròquia de Sant Julià
Cronologia: Acta ¿d'octubre? de 1684
Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional
ACSJ Llibre d'actes núm. 1-2
Impactes antròpics: Instància del comú
Descripció: El comú ordena "adobar" possiblement camins.
Nota: 1 doc. escanejat

150

Fenomen: ¿Aiguat?/¿Crescud de cabal?
Lloc: Parròquia de Sant Julià
Cronologia: Acta d'octubre de 1683
Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional
ACSJ Llibre d'actes núm. 1-2
Impactes antròpics: Destrucció d'una palanca i d'altres elements.
Descripció: El Consell insta als Cònsols per a que ordenin fer "adobar" una palanca i d'altres elements.
Nota: 1 doc. escanejat

151

Fenomen: ¿Crescud de cabal? /¿Aiguat?

Lloc: Parròquia de Sant Julià

Cronologia: Acta de ¿setembre? de 1672

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

ACSJ Llibre d'actes núm. 2

Descripció:

-El Consell de comú mana fer “manobra”, és a dir, suposadament reformes o arranjaments al riu.

Podria ésser motivat per una crescud del cabal del riu.

Nota:1 doc. escanejat

152

Fenomen:¿Aigua?

Lloc: Parròquia de Sant Julià

Cronologia: Acta del 9 de juliol de 1641 o 1691

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

ACSJ.Llibre d'actes núm. 2

Descripció: Es mana “adobar” diversos camins. Possible relació amb algun fenomen natural.

Nota:1 doc. escanejat

153

Fenomen: Construcció d'una palanca

Lloc: Parròquia de Sant Julià

Cronologia: Acta del 25 de maig de 1689

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

ACSJ Llibre d'actes núm. 2

Descripció: Es mana fer una palanca. Possible relació amb algun procés natural.

Nota:1 doc. escanejat

154

Fenomen: ¿Aigua?

Lloc: Parròquia de Sant Julià

Cronologia:Acta d'octubre de 1690

Ubicació de les fonts:Arxiu Nacional

ACSJ Llibre d'actes núm 3.

Descripció:En relació a “adobar” i sobre una palanca. Possible relació amb algun fenomen natural.

Nota: 1 doc. escanejat

155

Fenomen:¿Aiguat?/¿Crescud del cabal?

Lloc: Aixovall (Sant Julià)

Cronologia: Acta del 12 de maig del 1700? i 24 de (?) de 1701

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

ACSJ.Llibre d'actes núm. 3

Descripció:Es mana que es faci “una manobra general” al riu d'Aixovall.

Nota:2 docs. escanejats

156

Fenomen:Neu/Allau

Cronologia: 7 d'abril de 1718

Ubicació de les fonts:

Andorra, un profund i llarg viatge.

ISBN: 978-99920-0-549-1

Impactes antròpics: Defuncions de persones i mort d'animals.

Descripció:

Pàg. 30

Transcripció de:

ANA/PCA, llibre de registre de defuncions 1671-1761

“Vuy als set de abril de l'any 1718,
son passats d'esta vida a l'altra
Mateu Faure y Miquel Font, del lloch
de Soldeu. Lo Mateu és enterrat en
lo fossar de Sant Pere de Pradaredó,
y Miquel Font en Sant Bartoneu

de Soldeu.

Ítem Gabriel Agustí, del lloch de la Massana. És enterrat en el fossar de Sant Cerni de Canillo.

Ítem Miquel Gaià, d'Espluga Calba. És enterrat en lo fossar de Sant Bartomeu de Soldeu.

Ítem Joan Reitgs, del lloch de Siguer. És enterrat en lo fossar de Sant Pere de Pradaredó.

Estos moriren de mort repentina de un glevàs de neu a (la) par(t) d'allà del port, més (les) eugues, al Sol del lloch, i 30 caps de bestiar gros, 23 mules i 7 de altre bestiar.”

157

Fenomen:Tala d'arbres/Desforestació

Lloc:Parròquia de Sant Julià de Lòria

Cronologia: 11 de maig de 1729

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

ACSJ Llibre d'actes núm. 3.

Descripció:Es fa consell i es fa referència als abusos comesos sobre la tala de llenya als vedats.

Nota: 1 doc. escanejat

158

Fenomen:Aiguat

Lloc: Sant Julià de Lòria

Cronologia: Acta d'agost de 1750

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

ACSJ, Llibre d'actes del Comú de Sant Julià de Lòria

Núm. 3 1866-1755

Impactes antròpics: Destrucció del pont de Fontaneda.

Descripció:El Consell de comú fa menció de l'aiguat que s'emportà el pont de Fontaneda. Tanmateix es procedeix el procés de reconstrucció d'una palanca per a poder facilitar el pas dels habitants del quart amb el poble de Sant Julià.

Nota:1 doc. escanejat

159

Fenomen:Boscos

Lloc:Parròquia de Sant Julià

Cronologia: 16 de març de 1776

Ubicació de les fonts:Arxiu Nacional

ACSJ Llibre d'actes

Descripció:

-Nominació de dos homes per a visitar el bosc de Rebols(?) per a la conservació del poble,per a que no es tallin arbres.

Nota:1 doc. escanejat

160

Fenomen:¿Aiguat?/¿Crescudada de riu?

Lloc: Aixirivall

Cronologia: 26 de juliol de 1808 i 21 d'agost de 1808

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

ACSJ Llibre d'actes

Descripció: Es fa consell per a mirar els perills que causa o pot causar el riu d'Aixirivall a la vila de Sant Julià. Tanmateix es mana fer obres al riu d'Aixirivall com a protecció.

Nota:2 docs. escanejats

161

Fenomen:Desforestació

Lloc: Bosc de Rebols(Parròquia de Sant Julià de Lòria)

Cronologia: 12 de juliol de 1807 i 23 d'agost de 1807

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

ACSJ Llibre d'actes

Descripció: -En l'acta del 12 de juliol de 1807 es mana consell per a castigar a aquells que han fet llenya al bosc de Rebols. El 23 d'agost de 1807 degut al "molt gran destrós y desabus se â fet del bosch de rebols...". Finalitza advertint que aquell qui talli algun pi, pagarà deu rals per pi tallat.

Nota:2 docs. escanejats

162

Fenomen:¿Crescud de cabal del riu?/¿Aiguat?

Lloc: "La Balireta" Sant Julià

Cronologia:17 de desembre de 1809

Ubicació de les fonts:Arxiu Nacional

ACSJ. Llibre d'actes

Descripció: "Vuy dia 17 de Dbre de 1809 se es tingut Consell manat y Campana thocada affi y effecte de donar lo empits(?) de la font â preu fet y per desviar lo riu Balira dels Horts(?) Cases y Bordes contingudes en la Balireta y demes cosas y aura qe dir.

Nota:1 doc. escanejat

163

Fenomen:Tala de boscos

Lloc: Bosc de la Peguera (Sant Julià)

Cronologia: 11 de juny de 1791

Ubicació de les fonts:Arxiu Nacional

ACSJ. Llibre d'actes

Impactes antròpics:Desforestació

Descripció: Es mana dos comissionats al Bosc de la Peguera per a senyalar-lo a fi d'evitar la destrucció del bosc.

Nota:1 doc. escanejat

164

Fenomen:¿Crescud de riu?/¿Mesures preventives?

Lloc:¿Aixirivall?(Sant Julià de Lòria)

Cronologia: 18 de febrer de 1780

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

ACSJ Llibre d'actes

Descripció: Consell on es fa refèrència a Franco_Sucarana per a "traure les pedres(?) que convingue..."del riu de "xirvall" per a la defensa del poble.

Nota:1 doc. escanejat

165

Fenomen:¿Aiguat?/¿Crescud de riu?

Lloc: Palanca de Fontaneda(Sant Julià)

Cronologia: 1787

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

ACSJ Llibre d'actes

Impactes antròpics:Construcció de palanca

Descripció: Fa referència a la construcció de la palanca de Fontaneda. Tot i que no especifica cap fet catastròfic i la palanca podia refer-se per d'altres causes, coincideix cronològicament amb fet constatat a Catalunya.

Nota:2 docs. escanejats

166

Fenomen: Vent

Lloc: Aixovall (Sant Julià)

Cronologia: 2 de juny de 1935

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

ACSJ Llibre d'actes

Impactes antròpics:Subasta d'arbres

Descripció: Consell on es procedeix a la subasta d'una partida d'arbres del bosc d'Aixovall arrencats pel vent (en total 126).

Nota:1 doc. escanejat

167

Fenomen: Incendi?

Lloc: Aixovall (Sant Julià)

Cronologia: 23 d'abril de 1932

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

ACSJ. Llibre d'actes

Descripció: Consell on es relata la venda dels arbres de la "sucarrada del vedat de Aixuball".

Nota: 1 doc. escanejat

168

Fenomen: Incendi

Lloc: Canals de la Coma de Feix

Cronologia: 6 de setembre de 1942

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

ACSJ Llibre d'actes

Impactes antròpics: Venda de pins cremats.

Descripció: Consell convocat a causa dels pins cremats a les Canals de la Coma de Feix. S'acorda posar-los a la venda una vegada obtinguda l'aprovació dels veguers.

Nota: 1 doc. escanejat

169

Fenomen: Desforestació/Varis

Lloc: Parròquia de Sant Julià

Cronologia: Diversa

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

ACSJ Llibre d'actes

Impactes antròpics: DESFORESTACIÓ

Descripció:

12 de juny de 1938--->multes per cremes(1 doc. escanejat)

4 de juliol de 1943--->autorització d'anar a fer llenya a la sucarrada de les Canals. (1 doc. escanejat)

10 de juny de 1945--->-subasta de 40000 pins(2 docs. escanejats)

21 d'octubre de 1945--->subasta de 22000 pins de la Rabassa(1 doc. escanejat)

16 de novembre de 1947--->venta a una subasta de 2790 metres cúbics d'arbres(1 doc. escanejat)

170

Fenomen: Incendi

Lloc: Bosc de Costa-Seda

Cronologia: 14 d'agost de 1949

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

ACSJ Llibre d'actes

Descripció:

Sessió de comú extraordinària on, entre d'altres temes, es tracta els "Arbres cremats a Costa- Seda i emprius de la Parròquia d'Andorra la Vella"

Nota: 2 docs. escanejats

171

Fenomen: Referència a mal temps sense especificar

Lloc: Ordino

Cronologia: Acta de 2 de gener de 1839

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

Arxiu del Comú d'Ordino

Llibre d'actes i comptes del comú 1761-1869 (Ll.núm.6)

Descripció:

Referència a no haver pogut fer jurament el dia dels Innocents pel mal temps.

Nota.Document escanejat.

172

Fenomen: Allau

Lloc: Allau a la Costa de bedat del Matet

Cronologia: Acta del 24 d'abril de l'any 1842.

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

Arxiu del Comú d'Ordino

Llibre d'actes i comptes del comú 1761-1869 (Ll.núm.6)

Descripció:

Més documents relacionats amb el bosc de Matet:

Acta del 22 de juny de 1902: Referència a pins secs i girats al bosc de Matet(Zona d'una allau)

Acta del 9 de juny de 1907:Referència als pins del bosc de Matet.Subasta de pins girats per la neu.

Acta de l'11 de desembre de 1907: Referència a pins del bosc de Matet

Nota:3 docs. fotocopiat

173

Fenomen: Aiguat

Lloc:Parròquia d'Ordino

Cronologia:Acta del 24 d'octubre de 1847

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

Arxiu del Comú d'Ordino

Llibre d'actes i comptes del comú 1761-1869 (Ll.núm.6)

Descripció:

Transcripció:

"Vui dia 24 octubre de 1847 ses tengut

Consell manat y Campana tocada y

dit consell ses tengut per fer aregla

lo mal que a fet l'aiguat pons

y camins"

Nota:Document escanejat.

174

Fenomen:Referència a neu

Lloc: Ordino

Cronologia:Acta del 3 de juliol de 1879.

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

Arxiu del Comú d'Ordino. Llibre d'actes 1867-1960 (Ll.núm. 7)

Descripció:

Consell de Comú on es fa referència a que hi ha molta neu. Hem de tenir presents de que l'acta és del mes de juliol.

Nota:Document escanejat.

175

Fenomen:Talla de pins

Lloc: Ordino

Cronologia:Acta de l'1 de febrer de 1908

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

Arxiu del Comú d'Ordino.Llibre d'actes 1867-1960 (Ll.núm. 7)

Impactes antròpics:Ordinació comunal

Descripció:Acord del Consell arran dels abusos comesos amb els pins.

Nota: 2docs.escanejats.

176

Fenomen: Construccions de defenses al riu

Lloc:Ordino

Cronologia:Acta del 16 d'agost de 1914.

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

Arxiu del Comú d'Ordino.Llibre d'actes 1867-1960 (Ll.núm 7)

Descripció:El Consell de comú acorda fer defenses al riu per a que no perjudiqui el pont d'Ordino.

Nota:2 docs.escanejats.

177

Fenomen: Pluja

Lloc: Ordino

Cronologia:Acta del dia 19 d'agost de 1731.

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

Arxiu del Comú d'Ordino

Llibre d'actes i comptes del Comú, anys 1718-1760. Llibre núm. 5

Impactes antròpics:Invocació a Déu

Descripció:**El Consell demana a Déu misericòrida per les pluges**

Nota: Document escanejat.

178

Fenomen: Tala de llenya

Lloc: Bosc del Matet (Ordino)

Cronologia: 31 de maig de 1773.

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

Arxiu del Comú d'Ordino

Llibre d'actes i comptes del Comú, anys 1718-1760. Llibre núm. 5

Descripció: Referència a tala de llenya al bosc del Matet

179

Fenomen: Foc

Lloc: Parròquia d'Ordino

Cronologia: 15 d'abril de 1734/18 de juliol de 1734

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

Arxiu del Comú d'Ordino

Llibre d'actes i comptes del Comú, anys 1718-1760. Llibre núm. 5

Descripció:

15 d'abril de 1734.-Referència sobre foc als boscos.

18 de juliol de 1734.-Referència a foc.

Nota: Documents escanejats.

180

Fenomen: ¿Aiguat?

Lloc: Llorts (Ordino)

Cronologia: 30 de maig de 1756/17 d'abril de 1757.

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

Arxiu del Comú d'Ordino. Llibre d'actes i comptes del Comú, anys 1718-1760. Llibre núm. 5

Descripció:

30 de maig de 1756.-El Consell de la Parròquia determina arreglar el camí qua passa per sota el prat de Rossell a Llorts, a causa d'un "estrango considerable".

17 d'abril de 1757.-Fa referència a l'arrest del 30 de maig de 1756, determina també que ha estat l'aigua la culpable de la destrucció del camí.

Nota: Documents escanejats.

181

Fenomen: Crema

Cronologia: 7 d'agost de 1746

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

Arxiu del Comú d'Ordino

Llibre d'actes i comptes del Comú, anys 1718-1760. Llibre núm. 5

Descripció:

Consell de comú:

Referència a crema "de voïgs" a la parròquia d'Ordino

Nota: 1 doc. escanejat

182

Fenomen: Foc

Lloc: Ordino

Cronologia: Acta del 20 de novembre de 1620

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

Arxiu del Comú d'Ordino.

Llibre d'actes i comptes del Comú, anys 1608-1656 (Llibre núm. 3)

Descripció: Prohibició de fer focs als boscos d'Ordino

183

Fenomen: Abús als boscos

Lloc: Ordino

Cronologia: 29 de maig de 1652

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

Arxiu del Comú d'Ordino.

Llibre d'actes i comptes del Comú, anys 1608-1656 (Llibre núm. 3)

184

Fenomen: ¿Prevenió d'allaus?

Lloc: Canillo

Cronologia: Acta del 28 de maig de 1728

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

Arxiu Comunal de Canillo.Llibre d'actes núm. 1.

Descripció:

Sembla que a l'acta es prohibeix fer llenya en alguns indrets per a la prevenció d'allaus.

Nota: 1 doc. escanejat

185

Fenomen: Allau

Lloc: la Coma (Canillo)

Cronologia:23 de maig de 1904

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

Arxiu Comunal de Canillo

Llibre d'actes núm. 1

Impactes antròpics:DADES

Descripció:

Transcripció:

“Dit dia se nombre de Comisió á Boronet y Josep Torres per ispecciona la lleña deles llaus de la Coma tot lo sige al Comunal”

Nota: 1 doc. escanejat

186

Fenomen:Incendi

Lloc:Incles, Soldeu i Vall del Riu(Canillo)

Cronologia:29 de maig de 1950

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

Arxiu Comunal de Canillo

Llibre d'actes núm. 1

Descripció:

Transcripcions:

“Es nomena comissionats als membres del comú á Josep

Font i miquel Bonfill per a demarcar els Boscos

cremats de la Parròquia de Incles i Soldeu”

“Es noma comissionats á Josep Torres i Jaume Calbó membres

per tal de marcar els bedats dels Boscos cremats de la Ball

del Riu”

Nota: 1 doc. escanejat

187

Fenomen:¿Aigua?/¿Pluja?

Lloc: Canillo

Cronologia:29 de maig de 1684

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

Arxiu Comunal de Canillo.Llibre d'actes núm. 1

Descripció:

Referència a adobar camins.

Nota: 1 doc. escanejat

188

Fenomen:Terratrèmol

Lloc: Muralles d'Esmirna

Cronologia:1392|09|29,- Encamp

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

ACMa P.147

Impactes antròpics:Curiositats

Descripció:Venda d'indulgència papal feta per Joan Cervera, comanador de Sant Marçal, de l'ordre de Sant Joan de Jerusalem, a favor de Pere Martí d'Encamp, pel preu de 2 florins d'or destinats a reparació de les muralles d'Esmirna, destruïdes per un terratrèmol.

Nota: 1 doc. escanejat

189

Fenomen: Referència a prevenció d'aiguat

Lloc: La Cortinada(Ordino)

Cronologia:Consell del dia 3 de març de 1794

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

Llibre d'actes del Quart de la Cortinada. Anys 1621-1879 Llibre núm. 1

Descripció:

El Consell "arreste" que Joan Castro hagi de *mantenir* el camí(zona d'Arans) per a la prevenció d'aiguats.

Nota: Doc.transcrit 1 doc. escanejat

190

Fenomen: Desforestació

Lloc: ¿Bosc de Tabanell?

Cronologia: 11 d'abril de 1936.

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

Llibre d'actes del Quart de la Cortinada. Llibre núm. 2. Anys 1876-1973.

Impactes antròpics: DADES

Descripció:

-Reunió de poble per vendre 1.000 arbres al bosc de Tabanell(¿)

Nota: 1 doc. escanejat

191

Fenomen: Desforestació

Lloc: Zones del Quart d'Arans i voltants

Cronologia: Actes del: 20 de gener de 1947 / 27 d'abril de 1947 / 22 de juliol de 1956

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

Llibre d'actes del Quart de la Cortinada.

Núm. 2. Anys 1876-1973.

Impactes antròpics: DADES

Descripció:

Acta del 20 de gener de 1947:

Consell:

"en plena subasta del Bedat de la font del pi y de les tarrojes un numero de 1.400 pins..."

Acta del 27 d'abril de 1947:

Consell per a subasta,

"2000 habres sota lo Com de la llossa i al peu de la Canal llissa..."

Acta del 22 de juliol de 1956:

Consell manat per fer una subasta,

"de tres à quatre mil pins als boscos de solana dels batallats tarrojes abets de la llossa habets de laubaga del Coll de les casses i pins de la solana del Muxeret fons dels ribals llosse escadella i bosquet de arans..."

Nota: 3 docs. escanejats

192

Fenomen: ¿Allau?/¿Vent?

Lloc: Bosc del Solà de Riambert

Cronologia: Actes del 7 de febrer de 1966 / 9 d'abril de 1966

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

Llibre d'actes del Quart de la Cortinada. Núm. 2. Anys 1876-1973.

Impactes antròpics: DADES

Descripció:

7 de febrer de 1966: Subasta de pins girats al Bosc del Solà de Riambert.

9 d'abril de 1966: Venda de fusta provinent del Bosc del Solà de Riambert.

Nota: 2 docs. escanejats

193

Fenomen: Allau

Lloc: Arans

Cronologia: Acta del 13 de gener de 1971

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

Llibre d'actes del Quart de la Cortinada. Núm. 2. Anys 1876-1973.

Impactes antròpics: DADES

Descripció: Referència sobre unes despeses causades per arreglar i reparar la presa d'aigües potables del poble d'Arans per una allau fa més de tres anys...

Nota: 1 doc. escanejat

194

Fenomen: Incendi/Foc

Lloc: ¿?

Cronologia: Acta del 20 d'abril de 1946

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

Arxiu Comunal de la Massana.

Llibre d'actes 1941-1970 Llibre número 5

Descripció: Acta del Consell de Comú.

Extracte de l'acta:

"se ha benut los pins ó sigui 304 pins ala parti del (?eses) los dits pins cremats se an benut pel..."

Nota: 1 doc. escanejat

195

Fenomen: ¿Allau?/¿Vent?

Lloc: Parròquia de la Massana

Cronologia: Acta del 20 d'abril de 1946

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

Arxiu Comunal de la Massana.

Llibre d'actes 1941-1970, Llibre número 5

Impactes antròpics: Subasta

Descripció: Extracte de l'acta:

"El mateix dia sea venut à Joseph Rosell una partida de pins girats y trencats al bedad dels (Plas?) ó sigui 300 pins pel preu de 52 pts..."

Nota: 1 doc. escanejat

196

Fenomen: Incendi

Lloc: Boscos de la "canal del prat de la por fins al Pui de la Mata i contorns"

Cronologia: Acta del 24 d'abril i 1 de maig de 1949. Acta del 25 de maig de 1949

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

Arxiu Comunal de la Massana.

Llibre d'actes 1941-1970 Llibre número 5

Descripció: El consell de comú insta a anar al tribunal de justícia contra Simon Macià a causa de:

"com a conseqüència de l'incendi que ocasionà per imprudència temeraria, als boscos de la canal del prat de la por fins al Pui de la Mata i contorns"

Nota: 2 docs. escanejats

197

Fenomen: Allau

Lloc: Obac de Sispony (Parròquia de la Massana)

Cronologia: Acta del 16 de juny i acta del 16 de setembre de 1951.

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

Arxiu Comunal de la Massana.

Llibre d'actes 1941-1970, Llibre número 5

Impactes antròpics: Es nomena comissió per anar a veure els pins trencats

Descripció:

Acta del 16 de juny de 1951:

-Es nomena a 2 persones per a "mirar una partida de pins girats i trencats per la neu à l'Obac de Sispony..."

Acta del 16 de setembre de 1951:

-Reunió de comú per a vendre uns pins que va fer baixar l'allau a la partida de l'Obac de Sispony.

Nota: 1 doc. escanejat

198

Fenomen: Allau

Lloc: Parròquia de la Massana

Cronologia: Acta del 28 de setembre de 1952

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

Arxiu Comunal de la Massana.

Llibre d'actes 1941-1970, Llibre número 5

Impactes antròpics: Destrucció d'una borda (Antiga borda de Percanella)

Descripció:

Transcripció d'un paràgraf:

*"Després de haberse personat la Comissió de l'Hble Comú pera mirar un terreny pera la construcció dela **Borda de Percanella** à favor del Joanrull del Pui s'acorda que en vista que la vella fou destruida per una llau de cedir-li el nou terreny gratuïtament i s'inscriurà al llibre de Judicacions."*

Nota: 1 doc. escanejat

199

Fenomen: Vent

Lloc: Bosc de la Gonarda (Parròquia de la Massana)

Cronologia: Acta del 26 d'abril de 1953

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

Arxiu Comunal de la Massana.

Llibre d'actes 1941-1970 Llibre número 5

Impactes antròpics: Destrucció d'arbres

Descripció:

Transcripció d'un paràgraf:

"Havent passat una Comissió de l'Hble Comú al bosc de la Gonarda pera mirar una partida de pins girats per el vent, aquestos son venuts al Pascol de l'Aldosa per el preu de sis mil pessetes..."

Nota: 2 docs. escanejats

200

Fenomen: Arbres caiguts

Lloc: Vedat dels Plans (Parròquia de la Massana)

Cronologia: Acta del 16 de juny de 1957

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

Arxiu Comunal de la Massana.

Llibre d'actes 1941-1970 Llibre número 5

Impactes antròpics: Subasta

Descripció:

Transcripció d'un paràgraf:

-Reunió de comú en la qual es subasta la talla d'uns pins caiguts del bosc vedat dels Plans.

Nota: 1 doc. escanejat

201

Fenomen: Arbres caiguts

Lloc: Bormal, Cortals de Setúria i costa dels Camps(?)

Cronologia: Acta del 13 d'octubre 1957

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

Arxiu Comunal de la Massana.

Llibre d'actes 1941-1970 Llibre número 5

Impactes antròpics: Subasta

Descripció:

Reunió de comú per a subastar la talla de 364 pins caiguts. Distribuïts de la següent manera: 70 al Bormal, 105 als cortals de Setúria i 89 a la costa dels Camps(?).

Nota: 1 doc. escanejat

202

Fenomen: Vent

Lloc: Bosc de Setúria i Bormal (Parròquia de la Massana)

Cronologia: Acta del 28 de juny de 1958

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

Arxiu Comunal de la Massana. Llibre d'actes 1941-1970 Llibre número 5

Impactes antròpics:Subasta

Descripció:

Reunió de comú per a subastar la fusta tallada dels arbres girats pel vent al bosc de Setúria i Bernal.

Nota: 2 docs. escanejats

203

Fenomen:Arbres caiguts

Lloc: Bernal i Poselletes. Parròquia de la Massana

Cronologia: Acta del 6 de juny de 1960.

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

Arxiu Comunal de la Massana.Llibre d'actes 1941-1970.Llibre número 5

Impactes antròpics:Subasta

Descripció:

Reunió de comú en la qual es subasta la talla d'uns pins caiguts del Bernal i de les Poselletes.

Nota: 1 doc. escanejat

204

Fenomen: Sequera

Lloc: Parròquia de la Massana

Cronologia:Acta del 16 d'agost de 1965

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

Arxiu Comunal de la Massana. Llibre d'actes 1941-1970, Llibre número 5

Impactes antròpics:Problemes amb les pastures

Descripció:

-Manament del comú per a fer guarda comuna del bestiar, a causa de la sequera de dit estiu.

Nota: 1 doc. escanejat

205

Fenomen: Sequera

Lloc: Parròquia de la Massana

Cronologia:Acta del 26 de juliol de 1967

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

Arxiu Comunal de la Massana. Llibre d'actes 1941-1970 Llibre número 5

Descripció:

-Modificació dels arrestos de muntanyes a causa de sequera.

Nota: 1 doc. escanejat

206

Fenomen: Pins secs

Lloc: Diversos llocs de la parròquia de la Massana

Cronologia:Acta del 16 d'agost de 1961

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

Arxiu Comunal de la Massana. Llibre d'actes 1941-1970, Llibre número 5

Impactes antròpics:Subasta de pins

Descripció:

Reunió de comú:

Subasta de pins. Es menciona una **partida d'arbres secs** "a partir del trasat de la Carretera de Seturia fins al Coll de la Botella i fins a la Serra i el Pla de la Cot..."

Nota: 1 doc. escanejat

207

Fenomen: Vent

Lloc: Bosc de Setúria

Cronologia:Acta del 5 de juny de 1969

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

Arxiu Comunal de la Massana. Llibre d'actes 1941-1970, Llibre número 5

Descripció:

Reunió de comú:

"es dona a baixar la fusta de Seturia (fusta girada per el vent),..."

Nota: 1 doc. escanejat

208

Fenomen:-

Lloc: -

Cronologia:30 d'abril de 1876

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

NMA 100

Impactes antròpics: Curiositats

Descripció: Venda a carta de gràcia, en la qual podem veure algunes alusions i condicions amb referències al riu, o processos naturals.

Exemple:

“Que si pasa un ramat per lo prat cuant la Balira baixa grossa que no se pot pasar per lo cami”

Nota: 3 docs. fotocopiat

209

Fenomen: Neu

Lloc: Parròquia de la Massana

Cronologia: Document datat a La Massana el 5 d'abril de 1758

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

ASC 4694

Impactes antròpics: Litigi entre el Quart de Sispony i el Quart de la Massana

Descripció: Litigi a requeriment del Quart de Sispony contra el Quart de La Massana sobre la treta neu.

Nota: 2 docs. escanejats

210

Fenomen: Aigua

Lloc: Sant Julià de Lòria

Cronologia: Document datat el 21? de setembre? del 1745

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

ASC 4708

Impactes antròpics: Litigi entre particular i administració.

Descripció: Litigi per un empit per treure aigua del Valira sobre un prat de Martí Bonet. Sentència de visura en la qual Martí Bonet reclama que el Comú de Sant Julià ha fet un ampit que pot perjudicar el seu prat. Es sentència a favor del dit Martí Bonet.

Nota: 3 docs. escanejats

211

Fenomen: Aiguat

Lloc: Aixirivall

Cronologia: Document datat el 18 de ¿setembre? de 1763

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

ASC 4711

Descripció: Sant Julià. Litigi per l'aprofitament de les aigües del riu d'Aixirivall i de les Fonts davant de Casa Molines, que el Mossèn Bernardi vol utilitzar per regar un prat.

Nota: Fa referència a un aiguat l'any 1726. 3 docs. escanejats

212

Fenomen: Destrucció d'un pont

Lloc: Escaldes

Cronologia: Ant 1911, s.l.

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

ACA 88. Paper.

Impactes antròpics: Reparació del Pont d'Escaldes

Descripció:

Transcripció de la referència al pont d'Escaldes:

Se acordat fer la reparació feta per lo pont de les Escaldes pagar lo Comú 100 pessetes y los demás contribuens pagar les restants mediant la reparació que aquedat afer al peu del pont quedan encarregats los vehins contribuens de la reparació que se hafet que la degon fer com se puguin ent... pagant de tres parts una lo Comú y dos los contribuens

213

Fenomen: Aiguat

Lloc: Riu d'Auvinyà (Parròquia de Sant Julià de Lòria)

Cronologia: 14 de juliol de 1782?

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

ASC1649

Impactes antròpics: Litigi

Descripció:

- Litigi sobre qui ha de treure la runa que el riu d'Auvinyà ha deixat en el prat del Dr. Areny i que

aquest ha llençat una sequia propietat dels altres dos.

Tràscripció d'un extracte:

...A cerca la runa que lo Riu de Auvinya ab una avinguda ha aportat en lo prat de(...)Dr Pere Areny per lo qual prat passa la sequia...

Nota: 2 docs. escanejats

214

Fenomen: Aiguat

Lloc: Prat de la Figuera

Cronologia: Sentència del 29 d'agost de 1729.

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

ASC1543

Impactes antròpics: Litigi

Descripció:

-Sentència de Tribunal de Visura de 2ª instància entre Macià Soldevila Aldias i del Pui i Caterina Duran, d'Andorra, d'una part i Esteve Conill i Joan Torres Guillemó els dos d'Andorra, sobre l'aigua que passa pel prat dit la Figuera desviada per un aiguat del Valira. Estableix que l'aigua torni a passar per on passava abans.

Nota: Probablement l'aiguat al·ludit sigui el de l'any 1726.4 docs. escanejats

215

Fenomen: Aiguat

Lloc: Parròquia de Sant Julià de Lòria

Cronologia: Document datat el 9 de juny de 1727.

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

ASC 1419

Impactes antròpics: Litigi

Descripció:

-Sentència del Tribunal de Visura, 2ª instància, decretant que l'obra per a fer una defensa contra el riu i protegir el Riu d'Aixovall l'ha de fer Antoni Oliver de Cal Guineu i no el Quart d'Aixovall i Bixessarri com ell pretén.

Nota: aiguat 1726(¿). 4 docs. escanejats

216

Fenomen: Aigua

Lloc: Sant Julià de Lòria

Cronologia: Document datat el 20 de maig de 1743.(Referència a l'aiguat de l'any 1726)

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

ASC 1640

Impactes antròpics: Litigi entre Martí Bonet i el comú de Sant Julià de Lòria.

Descripció:

-Sentència en la causa sorgida entre Martí Bonet de Sant Julià i el comú d'aquesta parròquia per un prat anomenat de la Parròquia, situat al costat del Valira, el qual va canviar de curs durant l'aiguat de l'any 1726, a favor del Comú de Sant Julià de Lòria.

Nota: 6 docs. escanejats

217

Fenomen: Aiguat

Lloc: "en una costa yerm al terme del sola del veser..."

Cronologia: Sentència datada el 4 de juliol de 1742

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

ASC 1742

Impactes antròpics: Tribunal de Visura

Descripció:

-Sentència del tribunal de Visura(2aInstància)per instància de Ramon Aldosa i Macià Babot d'Escaldes, i altres particulars de l'Aldosa per una qüestió amb Joan Martí y Ayern de l'Aldosa(Parròquia de la Massana) sobre una boïga. Pretenen que el dit Joan Martí no pugui treballar a la boïga pel greu dany que pot portar dit conreu en temps d'aiguats. La sentència diu que Joan Martí no pugui treballar en dita boïga pel greu dany que pot causar.

Nota: 2 docs. escanejats

218

Fenomen: Pluja

Lloc: Encamp

Cronologia: 11 de maig de 1771

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

CM 27. Fons Casa Malibern(Encamp)

Impactes antròpics: Litigi

Descripció:

-Amigable composició formada pel cònsol Miquel Baco i el notari Tomàs Palmitjavila, ambdós de la parròquia d'Encamp, per resoldre una disputa que tenen d'un part Guillem Casal, Nicolau Tarrat, Joan Rossell Guillem i Joan Segalàs, i de l'altra Josep Riba Malibern; tots de la Mosquera, pels danys ocasionats per una aigua de pluja, així com per la construcció d'un cobert per part de Josep Riba Malibern.

Nota: 3 docs. escanejats

219

Fenomen: Aiguat

Lloc: Sant Julià de Lòria

Cronologia: 9 de setembre de 1776

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

ASC 1781

Impactes antròpics: Litigi

Descripció:

-Sentència del Tribunal de Visura(2a Instància) en una causa que té Isidre Font, de Sant Julià amb Francesc Sacases, Julià Bonet i Guillem Solé Tolse, de Sant Julià per un mur prop del riu que ha enderrocat el primer, sentenciant que el mur sigui reconstruït. S'aludeix als perjudicis *per"à bengudes de Aigues"*.

Nota: 2 docs. escanejats

220

Fenomen: ¿Aiguat?

Lloc: Parròquia d'Andorra la Vella

Cronologia: Acta del 22 de maig de 1673

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

ACA. Llibre d'actes

Descripció:

-Es mana adobar camins de les aigües. Possibilitat d'algun risc natural.

Nota: 1 doc. escanejat

221

Fenomen: Allau

Lloc: La Comella (Andorra la Vella)

Cronologia: Acta del 24 d'abril de 1895

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

ACA. Llibre d'actes

Descripció:

Transcripció:

“Se ha celebrat lo present Consell essent manat y ab campana tocada al fi de pendrer una resolucio referent á la llenya de las llaus.

D.D. Se nombra comissionats per passar á dar(¿) la lenya de la llau de la Comella als Hob.Membres Juan Calvet(¿) y Juan Calbós(¿), que y passarán lo dia 26 del corrents”.

Nota: 1 doc. escanejat

222

Fenomen: Manca de pluja.

Lloc: Parròquia d'Andorra la Vella

Cronologia: Acta del 15 de maig de 1895

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

ACA. Llibre d'actes

Descripció:

-En dit consell de Comú s'acorda fer pregàries per la manca de pluja.

Nota: 1 doc. escanejat

223

Fenomen: Aigua

Lloc: Andorra la Vella

Cronologia: Acta del 10 de juny de 1895

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

ACA. Llibre d'actes

Descripció:

-Es nomena comissió per anar a mirar el camí de l'Obac, camí dels Marginets...

Referència a l'aigua que baixa dels recs.

Nota: 1 doc. escanejat

224

Fenomen: Tala d'arbres

Lloc: Andorra la Vella

Cronologia: Acta de l'1 de juny de 1901

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

ACA. Llibre d'actes

Descripció:

-Disposicions del Comú, a causa dels abusos per la tala d'arbres.

Nota: 2 docs. escanejats

225

Fenomen: ¿Aiguat?/¿Crescudada del riu?

Lloc: Santa Coloma (Andorra la Vella)

Cronologia: Acta del 9 de juny de 1898

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

ACA. Llibre d'actes

Descripció:

-Consell ordinari de Comú on es concedeix als veïns de Santa Coloma per fer de nou la palanca 40 pessetes.

2 docs. escanejats

ACA. 1 de juny de 1899. Llibres d'actes

“D.D. Se acorde dars(¿) als de Sta. Coloma per fer la campana entre los vuit duros que se los va prometer per edificar la palanca; la quantitat de vint duros”

1 doc. escanejat

Nota: Es fa la mateixa alusió sobre els “vuit duros” per a la reparació de la palanca que a la referència número 15.

226

Fenomen: Vent

Lloc: Boscos dels Maïans, Bosc Negre i Solobre

Cronologia: Consell del 2 de juliol de 1957

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

ACA. Llibre d'actes

Impactes antròpics: Subasta

Descripció:

En dit Consell de les Ordinacions es disposa que el bomber vagi a marcar els pins tombats pel vent en dits boscos.

Nota: 1 doc. escanejat

227

Fenomen: Allau

Lloc: A prop de les bordes de les “Subiranes” (Parròquia d'Ordino)

Cronologia: Acta del 29 de març de 1931

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

ACO. Llibre d'actes

Impactes antròpics: Subasta de pins i llenya a causa de l'allau

Descripció:

-Consell de comú on es subasta la llenya i pins a causa de l'allau.

Nota: 1 doc. escanejat. Doc. transcrit.

228

Fenomen: Aiguat

Lloc: Canillo

Cronologia: Carta signada el 24 d'abril de 1932(Referència a aiguat l'any 1930)

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

ACC.896x

Impactes antròpics: Destrucció del pont de Santa Creu i demanda d'ajuda al Consell General per a poder afrontar el cost de la reconstrucció.

Descripció:

-Carta del Consell de Comú de la parròquia de Canillo al Consell General.

Demanen que han de construir de nou el Pont de Santa Creu, a causa d'haver-se'l endut un aiguat l'any 1930. Demanen al Consell que ajudi al considerar que és un tema d'interès general.

Nota: 2 docs. escanejats. Coincideix amb un aiguat a França

229

Fenomen: Aiguat

Lloc: Canillo

Cronologia: Document sense datació. **Fa referència a una "riada" l'any 1908.**

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

ACC 2303

Impactes antròpics: Destrucció d'un pont. Anomenat pont de les Bordes.

Descripció:

-En dit document es fa referència a la construcció d'un pont (pont de les Bordes). Es posa èmfasi en la importància de dit pont i de les obligacions dels veïns vers ell. Una vegada destruït el pont semblaria ser que el senyor Antoni Rossell Pellicer el va fer, però no en el lloc on era abans i, a banda d'això el va utilitzar com a propietat particular.

Nota: 3 docs. escanejats. Document transcrit

230

Fenomen: Foc

Lloc: Parròquia d'Andorra

Cronologia: Ordinació del 9 de juny de 1950

Ubicació de les fonts: Arxiu Nacional

ACA. Llibre d'actes

Impactes antròpics: Ordinació comunal

Descripció:

Prohibició de fer péixer bestiar en els boscos cremats (no especifica quins) per un període de 5 anys.

Nota: 1 doc. escanejat